

GŁOS LEKARZY

DWUTYGODNIK, POŚWIĘCONY SPRAWOM ZAWODOWYM LEKARSKIM, DEONTOLOGII LEKARSKIEJ I ZAGADNIENIOM Z ZAKRESU MEDYCyny SPOŁECZNEJ.

SUBWENCYONOWANY PRZEZ IZBĘ LEKARSKĄ WSCHODNIO-GALICYJSKĄ.

:: WYCHODZI PIERWSZEGO I PIĘTNASTEGO KAŻDEGO MIESIĄCA ::

REDAGUJE KOMITET.

REDAKTOR NACZELNY: DR. SZCZEPAN MIKOŁAJSKI.

ADRES W SPRAWACH REDAKCYJNYCH I ADMINISTRACYJNYCH:

DR. SZCZEPAN MIKOŁAJSKI
LWÓW, UL. ŚNIADECKICH 6.

:: :: TELEFON NR. 48/VI. :: ::

PRENUMERATA ROCZNA WYNOŚI 6 KORON :: W ROSYI 3 RUBLE ::
W NIEMCZACH 6 MAREK :: WE FRANCYI 6 FRANKÓW.

WSZELKIE PRZESYŁKI PIENIĘŻNE ADRESOWAĆ NALEŻY:
DR. JAKÓB MOSZKOWICZ, LWÓW, UL. AKADEMICKA 28.
KONTO CZEKOWE POCZT. KASY OSZCZĘD. NR. 39.786.

W JEDNOŚCI SIŁA!

TREŚĆ: Uregulowanie stosunku lekarzy do prywatnych zakładów ubezpieczenia od wypadków. — Stosunek w Zakładzie kulparkowskim. — Korespondencje. Dr. Birkenfeld. W sprawie: załogu z kasą chorych. — Kronika. — W fejetonie: Wirski. Dotąd... ale nie dalej. (Ciąg dalszy).

Uregulowanie stosunku lekarzy do prywatnych zakładów ubezpieczenia od wypadków.

W wykonaniu uchwały XVII. Wiecu Izb lekarskich wyznaczył Wydział gospodarczy Izb na posiedzeniu z dnia 17-go grudnia 1911 przewodniczącego prof. Fingera i dra Grünę do pertraktacji z przedstawicielami towarzystw ubezpieczeń od wypadków i na życie.

W sprawie towarzystw ubezpieczeń od wypadków trzymali się delegaci dyrektyw, które określiły Wiece Izb lekarskich w Salcburgu (1904) i w Pradze (1908), a mianowicie:

a) Podwyższenie honorarium za sprawozdanie początkowe i końcowe do 12 kor., honorarium za sprawozdanie końcowe w razie trwałej niezdolności do pracy, względnie śmierci do 10 kor., wreszcie honorarium za sprawozdanie w ciągu choroby do 5 kor.

b) Wyplacanie ryczałtów i zwrotu kosztów podróży pod pewnymi warunkami.

c) Żądanie, by badanie przez lekarza zaufania mogło mieć miejsce jedynie przy konsylium z lekarzem ordynującym i było osobno wynagradzane.

d) Zmiana formularzy na świadectwa.

Natomiast reprezentanci towarzystw ubezpieczenia od wypadków zajmowali to stanowisko, że według postanowień umów ubezpieczeniowych jest obowiązkiem ubezpieczonego po nieszczęśliwym wypadku przedłożyć świadectwo lekarskie w celu uzasadnienia prawa do odszkodowania, a zatem honorarium jest kwestią, co do której pacjent z lekarzem ma się porozumieć. Towarzystwa nie troszczyły się o honorarium za świadectwa aż do r. 1901, w którym zawarły ugodę ze związkami lekarzy wiedeńskich, akceptowaną następnie przez niektóre Izby lekarskie. Ugoda ta więc, według zdania reprezentantów towarzystwa, jest ustępstwem dla lekarzy, polegającym na tem, że towarzystwa objęły ściąganie honoraryów

i odsyłanie ich lekarzom. Towarzystwa jednak mogą nadal podjąć się tego postępowania tylko w takim razie, jeżeli honorarium będzie w stosunku do kwot ubezpieczonych, a w szczególności jeśli ubezpieczeni na małe kwoty nie będą zbyt obciążeni, gdyż w przeciwnym razie obawiałyby się możliwego ubytku tej kategorii ubezpieczonych, na czem i lekarze stracą by ponieśli.

Co do czynności lekarzy zaufania, przedstawiali dalej reprezentanci towarzystw, to odnoszą się one do kontroli uszkodzonych a nie lekarza ordynującego. Lekarz zaufania nie ma zadania, by uszkodzonego szczegółowo badał lub mieszał się do leczenia, a ma jedynie stwierdzić niezdolność pacjenta do pracy. W tym celu potrzeba nieprzygotowanych i niezadowolonych odwiedzin lekarza zaufania, a zapowiedziane z góry konsylium chybiłoby celu.

Towarzystwa zaproponowały następujące normy:

1. Honorarium za świadectwo początkowe i końcowe razem przy ubezpieczeniach odszkodowania dziennego do wysokości 10 kor. ma wynosić 6 kor., przy ubezpieczeniach odszkodowania dziennego ponad 10 do 15 kor. honorarium wynosić będzie 8 kor., przy ubezpieczeniach dziennego odszkodowania ponad 15 kor. honorarium wynosi 10 kor.

Powyższe pełne honorarium będzie się także i wtedy wypłacało, gdy towarzystwo nie zażąda świadectwa końcowego.

Za świadectwa w ciągu choroby policza się połowę powyższych taks.

Zbiorowe ubezpieczenia robotników nie podlegają tej ugodzie.

2. Wyraża się życzenie, aby w posiedzeniu Wydziału gospodarczego Izb lekarskich wzięli udział upoważnieni reprezentanci towarzystw, uprawnieni do ostatecznego zawarcia ugody tak samo, jak Wydział gospodarczy Izb lekarskich.

3. Co do zawiadamiania lekarzy ordynujących przez le-

AUTO-AERO

Kupującego automobila „Fiat” wyuczymy bezpłatnie kierowania wozem aż do uzyskania patentu szoferkiego.

GARAGE-BOKSY

Pierwszorzędne warsztaty reparycyjne, urządzone według ostatnich wymogów techniki.

Samorodne spajanie, wulkanizator uniwersalny, parowy, amerykańskie maszyny do obróbki metali, z popędem elektrycznym. — Pierwszorzędne siły fachowe. — Stacja benzyny i smarów dzień i noc otwarta. — Czyszczenie wozów. — Magazyny wszelkich przyborów automobilowych. — Na żądanie wysyłamy specjalistów inżynierów i monterów.

Telefon 160.

Największe w kraju przedsiębiorstwo automobilowe.

AUTO-AERO

Lwów, ulica Chocimska.

Wyłączne zastępstwo światowej sławy automobili

„FIAT”

Właściciel firmy: JAN NOWORYTA.

Adres telegraficzny: Autero, Lwów.

Nowość!

PLANTACOL

Syrup z Plantago lanceolata, jedyny wypróbowany i niezawodny środek przeciw kłuszkowi u dzieci, nie zawierający żadnych narkotyków — jak również

Laboratorium chemiczno-farmaceutyczne Apteki pod „Nygieą” EMILA JEZERSKIEGO dz. B. SCHEINBACH, Lwów, ul. Gródecka 30. — Telefon 1181.

PLANTACOL CODEINATUS

Syrup Sulfoguaiajokolowy z Plantago i kodeiną przeciw kaszlowi, katarom i zapaleniom płuc u dorosłych poleca PT. Panom Lekarzom do ordynacji

Nowość!

Niniejszem mam zaszczyt zawiadomić Panów Lekarzy, że już otworzyłem

APTEKĘ przy ul. **Hełmańskiej**
(Hotel Victoria).

ANTONI GROBLEWSKI.

karzy zaufania o wizytach kontrolnych u pacjentów, omawiano, aby lekarze zaufania natychmiast zawiadamiali lekarzy ordynujących o dokonanych wizytach kontrolnych.

4. Formularz świadectwa towarzystwa poddają rewizji a o wyniku w każdym razie zawiadomią aż do posiedzenia Wydziału gospodarczego.

Według postulatów lekarzy nowa ugoda miałaby zastosowanie tylko do ubezpieczeń, zawartych po wejściu w życie tej nowej ugody, jednak towarzystwa oświadczyły gotowość zastosowania ugody i do dawniejszych ubezpieczeń.

Ten stan rokowań przedstawił prof. Finger na posiedzeniu Wydziału gospodarczego z 24. marca br.

W dyskusji dr. Kucera zaznaczył, że Wydział gospodarczy nie może się wiązać ugoda w imieniu wszystkich Izb, bo do tego nie ma prawa nawet Wiec Izb lekarskich, którego uchwały wymagają ratyfikacji przez poszczególne Izby. Co do propozycji towarzystw nadmienia, że podwyższenie honoraryów jest bardzo nieznaczne, gdyż największa część ubezpieczeń jest na 10 kor. a przy nich ma i nadal pozostać to samo honorarium 6 kor. Podwyższenie honoraryów za świadectwa powinno się odnosić nie tylko do ubezpieczeń jednostkowych, lecz i do ubezpieczeń zbiorowych. Mowca oświadcza się za wprowadzeniem honorarium 8 kor., zamiast dotychczasowych 6 kor., bez względu na kwotę ubezpieczoną jako dzienne odszkodowanie.

Dr. List zauważa, że poruszona przez dra Kucera kwestia kompetencji Wydziału gospodarczego, względnie Wiecu Izb, najlepiej dowodzi konieczności zreformowania regulaminu tej instytucji. Radzi prowadzić rokowania „sub spe ratificationis“ Izb lekarskich.

Przewodniczący prof. Finger wyjaśnia, że dla tego nie wciągnięto w rokowania ubezpieczeń zbiorowych, bo projekt salzburgski i uchwały praskie nic o tych ubezpieczeniach nie wspominają.

Dr. Helbich podkreśla ważność tego, by ugoda objęła zarówno ubezpieczenia zbiorowe, jak i ubezpieczenia abonamentowe. Wykazuje, że wskutek ustanowienia lekarzy zaufania przy towarzystwach ubezpieczeń od wypadków odebrało lekarzom praktykom sposobność wydawania świadectw, co ich dochody ukróciło. Należy też zauważyć, że zakłady

ubezpieczeń robotniczych od wypadków płać wyższe honoraria za świadectwa, niż prywatne towarzystwa ubezpieczeń, albowiem żądają wydania tylko jednego świadectwa.

Dr. Thenen jest zdania, że słusznym byłoby ustalenie honoraryów według wysokości sumy odszkodowania. Co do ubezpieczeń zbiorowych można by zawrzeć osobną umowę.

Dr. List przemawia za honoraryum 8 kor. przy jednostkowych, a 6 kor. przy zbiorowych ubezpieczeniach.

Uchwalono do pertraktacji z reprezentantami towarzystw przeciętne honorarium 8 kor., dalej uchwalono zażądać ugody co do ubezpieczeń zbiorowych i abonamentowych a wreszcie uregulować honorarium w tych wypadkach, gdy świadectwo początkowe i końcowe wskutek zmiany lekarza ordynującego wydaje dwóch lekarzy.

Popołudniu tego samego dnia odbyło się wspólne posiedzenie Wydziału gospodarczego z reprezentantami towarzystw.

Przewodniczył prof. Finger. Obecni z lekarzy: dr. Festenburg, dr. Kucera, dr. List, dr. Petrina, dr. Schlögmicher, dr. Gruss, dr. Helbich, dr. Grün.

Towarzystwa przedłożyły następujący projekt:

UGODA

co do wydawania i wynagradzania świadectw lekarskich w sprawach o odszkodowanie z powodu nieszczęśliwego wypadku.

Miedzy Wydziałem gospodarczym austriackich Izb lekarskich, jako pełnomocnikiem zastępcą Izb lekarskich w ....., z jednej strony a pierwszym austriackim powszechnym stowarzyszeniem dla ubezpieczeń od wypadków w Wiedniu, jako pełnomocnikiem zastępcą następujących towarzystw, mianowicie ..... z drugiej strony nastąpiła ugoda następująca co do wydawania i wynagradzania świadectw lekarskich w sprawach o odszkodowanie z powodu nieszczęśliwego wypadku.

1. Stowarzyszenia ubezpieczeniowe mają w razie uszkodzenia po otrzymaniu doniesienia o wypadku przesłać wprost lekarzowi ordynującemu strony formularz na sprawozdanie (początkowe, w ciągu choroby i końcowe) wraz z potrzebnymi ofrankowaniami kopertami.

WIRSKI.

Dotąd... ale nie dalej.

Ze wspomnień studenta medycyny.

(Humoreska miejscami wcale tragiczna).

(Ciąg dalszy).

Si non e vero...

Przypadek chciał, że całe brzemie zdarzenia z powodu nieobecności drugiego asystenta, który wyjechał do chorej matki — spadło w pierwszej chwili na moje barki.

Zatelefonowałem natychmiast po pogotowie ratunkowe w celu przewiezienia na klinikę dra Kulskiego, którego nie umiałem docucić. Profesora anatomii opisowej Weichmanna uwiadomiłem telefonicznie w krótkich słowach, nie wdając się w szczegóły:

— Doktor Kulski uległ w prosektoryum groźnemu wypadkowi. Proszę przybyć natychmiast na miejsce.

Nie czekając na zapytania profesora, aby nie wdawać się w dziwnie brzmiącą opowieść — oddzwoniłem na znak skończonej rozmowy.

Młodzieńca, co do którego nie byłem pewny, czy jeszcze żyje, kazałem okryć, spuścić ostrożnie windą i przenieść do ogrzanej salki obok trupiarni na dole.

Tulika, który nie mógł przyjść do siebie i bełkotał wciąż coś przerażony, kazałem położyć do łóżka.

W oczekiwaniu na przybycie karetki pogotowia ratunkowego starałem się w myśli powiązać w logiczny łańcuch zdarzenia strasznego wieczoru:

— Bez wątpienia — rozmyślałem — młodzieniec pomimo wszelkich oznak, potwierdzających zwykle śmierć, jak stężenie pośmiertne, podatność zrenicy na ucisk — był w letargu. Ostry ból w przegubie łokciowym od igły przyrządu do wśródznych wstrzykiwań, a kto wie? może raczej własności chemiczne różowego płynu, użytego przez dra Kulskiego, zbu-

dziły młodzieńca z letargu. Kulski, widząc niespodziewany efekt wstrzyknięcia, uległ łatwo zrozumiałemu przerażeniu i cofając się upadł w rogu sali, kalecząc się w skroń.

Wówczas to usłyszeliśmy ów przeraźliwy krzyk Kulskiego. Zbudzony z letargu młodzieniec, nie zdając sobie może jeszcze sprawy, gdzie się znajduje i w jakim stanie, widząc człowieka, broczącego krwią, chciał mu prawdopodobnie przyjść z pomocą.

Na tę chwilę, gdy „nieboszczyk“ wcale nie mający zamiaru „dusić pana doktora“ unosił głowę lekarza — trafił Tulik.

Być może, że ten nieznaczny wysiłek świeżo po obudzeniu się z letargu, a może i wrażenie, gdy rzekomy nieboszczyk ujrzał w sali rozrzucone po stołach członki ludzkie (jeżeli wogóle zdawał sobie z tego sprawę); być może wreszcie, że wszystko to razem spowodowało, że młodzieniec wpadł w ponowne omłdlenie, czy też letarg — jeżeli wogóle życie tli w nim jeszcze.

Taki mniej więcej zapewne był przebieg dramatu, o czym świadczyły: rozbite szklane naczynie z płynem do wśródznych wstrzykiwań, igła, tkwiąca w przegubie łokciowym upiornie, w końcu ślady jego bosych stóp, wilgotnych od rozlanego płynu, na posadzce, idące od marmurowego stołu do rogu sali i dłonie młodzieńca, obejmujące troskliwie głowę lekarza.

Zresztą o szczegółach — zdecydowałem — dowiemy się dokładniej, skoro dr. Kulski odzyska — jak nie wątpię — przytomność.

* * *

Dalsze rozmyślenia przerwał przybycie karetki pogotowia ratunkowego, która zabrała dra Kulskiego na klinikę, a wkrótce potem przybył i profesor anatomii opisowej Weichmann.

W zwięzłych słowach, nie wdając się w szczegóły i nie stwierdzone moje domysły, zdałem sprawę z wypadków.

W zimnych, chmurnych, badawczych zrenicach małomównego profesora odkryłem jakby cień życzliwości, może dlatego, że w tem bądź co bądź niezwykłym położeniu niezupełnie straciłem głowę.

Profesor zeszedł na dół, zbadał zwłoki młodzieńca, wstrzy-

2. Lekarz ordynujący ma bezzwłocznie po otrzymaniu formularza odpowiedzieć na pytania, zawarte w formularzu dla sprawozdania początkowego, w sposób stanowczy i wyczerpujący i wypełnione i podpisane sprawozdanie przesłać wprost do tego biura towarzystwa ubezpieczeń, z którego formularz otrzymał.

Jeżeli lekarz ordynujący nie odpowie na niektóre pytania formularza, lub odpowie niewyraźnie, lub nie wyczerpująco, jest obowiązany na żądanie towarzystwa przesłać dodatkowo potrzebne wyjaśnienia bez żadnego dalszego odszkodowania za zwrotem portoryum.

3. Sprawozdanie końcowe ma lekarz ordynujący natychmiast po ukończeniu leczenia, a najpóźniej gdy uszkodzony odzyskał zdolność do pracy, wypełnić, podpisać i przesłać w taki sam sposób, jak sprawozdanie początkowe.

4. Sprawozdania w ciągu choroby należy na żądanie towarzystwa ubezpieczeń bezzwłocznie przysyłać.

5. Towarzystwa ubezpieczeń będą użytkowały sprawozdania lekarskie o ile możliwości dyskretnie.

6. Honorarya, a mianowicie w bieżących, jak i w nowych interesach, ustanawia się za sprawozdanie początkowe i końcowe, jak następuje:

przy ubezpieczeniach do 10 kor. dziennego odszkodowania — 6 kor.;

przy ubezpieczeniach ponad 10 do 15 kor. dziennego odszkodowania — 8 kor.;

przy ubezpieczeniach ponad 15 kor. dziennego odszkodowania — 10 kor.

W tych przypadkach, w których nie ubezpieczono odszkodowania dziennego, zastosuje się powyższe taksy honoraryów w ten sposób, że za równe kwocie dziennego odszkodowania będzie się uważało $\frac{1}{5000}$ ($\frac{1}{5000}$) sumy, ubezpieczonej na wypadek śmierci i niezdolności trwałej do pracy.

Powyższe taksy należy i wtedy w całości wypłacać, gdy sprawozdania końcowego nie zażądano.

7. Za sprawozdania w ciągu choroby ma się wypłacać połowę kwot, podanych pod 6).

8. Wypłata lekarzowi ordynującemu honoraryów, podanych pod 6) i 7), ma nastąpić natychmiast po otrzymaniu przez towarzystwo ubezpieczeń sprawozdania końcowego.

9. Taksy, ustalone w niniejszej ugodzie mają lekarze jako minimalne honorarya bezwarunkowo zastosować także względem towarzystw ubezpieczeń, które tą ugodą nie są objęte.

10. Co do pretensji do honoraryów, przekraczających wyżej podane normy ugody, ma lekarz ordynujący porozumieć się ze stroną.

11. Niniejsza ugoda nie narusza prawa towarzystw ubezpieczeń do potrącania z kwoty ubezpieczonej honoraryów, zapłaconych za sprawozdania lekarzy.

12. Lekarze zaufania towarzystw będą bezzwłocznie zawiadamiali lekarzy ordynujących o wykonanych wizytach kontrolnych.

13. Towarzystwa ubezpieczeń będą używały ile możliwości formularzy o jednakowej treści a za podstawę ustanawiają wspólnie druki załączone do niniejszej ugody.

14. Niniejsza ugoda nie odnosi się do ubezpieczeń robotniczych zbiorowych i abonamentowych.

15. Niniejszą ugodę zawiera się na czas nieokreślony a wchodzi ona w życie w dniu .....

Termin wypowiedzenia wynosi 1 rok, a najwcześniej może być zgłoszone wypowiedzenie dnia ..... 1921 r.

Nad tą propozycją towarzystw rozwinęła się dyskusja. Reprezentanci lekarzy wnosili poprawki do punktu 6. a mianowicie: a) aby zamiast taryfy stopniowanej wprowadzić jednolitą taksę 8 kor. bez względu na wysokość dziennego odszkodowania; b) aby wprowadzić taryfę stopniowaną, ale za jej podstawę przyjąć nie dzienne odszkodowanie, lecz sumę ubezpieczonej; c) aby drugi stopień płacy (honorarium za świadectwo 8 kor.) zastosować nie dopiero do ubezpieczeń odszkodowania dziennego ponad 10 kor., lecz już do ubezpieczeń odszkodowania 10 kor. Ostatnie to żądanie dlatego podniesiono, bo większość ubezpieczeń zawiera się na odszkodowanie dzienne 10 kor., a więc o jakimś polepszeniu obecnego honorarium tylko wtedy mówiliby można, gdyby już dla tych 10-koronowych ubezpieczeń honorarium za świadectwo w kwocie 8 kor. ustanowiono.

Reprezentanci towarzystw zaś na to wskazywali, że przy mniejszych ubezpieczeniach wszelkie podwyższenie honoraryów za świadectwa uciążliwie odczuwają ubezpieczeni. Towarzystwa mogą tylko w takim razie inkasować należność za świadectwa lekarskie od uszkodzonych przez potrącenie jej z kwoty ubezpieczonej, jeżeli ta należność w stosunku do tej kwoty ubezpieczonej nie jest za wysoką, w przeciwnym zaś razie musieliby pobór honoraryów pozostawić lekarzom. Ubezpieczenie 10 kor. dziennego odszkodowania jest jeszcze za niskie, aby tym ubezpieczonym można już 8 kor. potrącić za świadectwo lekarskie. Co do propozycji, aby honorarya wymierzać według sumy ubezpieczonej, nadmieniamy reprezentanci towarzystw, że o tem wprawdzie myślano, ale ten zamiar porzucono, bo nisko ubezpieczony zawsze otrzymuje względnie mniejsze odszkodowanie, choćby ono, bezwzględnie biorąc, było wysokie.

Drugi ustęp punktu 6 projektu, odnoszący się do ubezpieczeń jedynie na wypadek śmierci i trwałej niezdolności do pracy (bez odszkodowania dziennego), zmieniono o tyle, że honorarium 6 kor. będzie przy ubezpieczeniu sumy do 30.000 kor. na wypadek śmierci i trwałej niezdolności do pracy, 8 kor. przy ubezpieczeniach do 40.000 kor., a 10 kor. przy ubezpieczeniach sumy ponad 40.000 kor.

W wypadkach, gdy sprawozdanie początkowe i końcowe wydaje dwóch lekarzy ordynujących, ustalono, że każdy z nich otrzymuje połowę honorarium za świadectwo, to jest 3, 4 lub 5 kor. (Dodatek do punktu 8).

Co do robotniczych ubezpieczeń zbiorowych i ubezpie-

knął plyn Icarda, wydał zarządzenia: Połączono kontakt elektryczny dłoni trupa z alarmowym dzwonkiem.

Dotychczas utrzymywałem się tylko siłą woli i poczuciem obowiązku na nogach.

Gdy ujrzałem się sam w kancelarii profesorskiej wśród szkieletów, mikroskopów, słoików i znakomitych preparatów naczyń limfatycznych, odmówiły w końcu posłuszeństwa napięte do ostatniego kresu nerwy.

Osunąłem się na otomanę, zakryłem oczy dłonią i nie wiedząc sam dlaczego, zaniósłem się histerycznym łkaniem.

Opanowałem się wkrótce, ale czułem się zgębiony i przybity — patrzyłem przed siebie tępy, osłupiałym wzrokiem.

Nie słyszałem wcale powrotu profesora do kancelarii. Uczułem jego dłoń na moim ramieniu. Chciałem powstać, ale powstrzymał mnie lekko.

— Odpocznij pan! potrzebujesz pan spoczynku — rzekł jakgdyby z odcieniem ojcowskiej pieczołowitości, do jakiej nie spodziewałem się, aby był zdolny — Chcesz?.. odwieżę cię z sobą do miasta za półtorej godziny, albo poślij pan zaraz Franciszka po dorożkę.

— Nie! — odrzekłem wstając. — Dziękuję panu rektorowi. Mieszkam w innej stronie miasta — skłamałem. — Przejdę się pieszo. Byłem rzeczywiście nieco wyczerpany — dodałem — ale to już przeszło.

O trzy kwadranse na godzinę dziesiątą opuściłem wreszcie gmach anatomii opisowej, deptając niecierpliwym krokiem chodnik ulicy, aby być dalej od tego przekłętego miejsca — od tego piekła.

Zdawało mi się, że ściga mnie i szyderczo chichocze wykrzywiona szatańskim śmiechem piękna twarz upiора o złocistych blond włosach Apollina.

Zresztą chodziło mi jeszcze i o to, aby zdążyć do mie-

szkania przed godziną dziesiątą — przed zamknięciem bramy Srogi cerber!, a kolega wie — jaki jest budżet studencki na kilka dni przed dniem pierwszym miesiąca.

— Ale rygorozum z anatomii... — idąc pospiesznie marzyłem — to chyba już mam w kieszeni!.. Chociaż kto wie?.. Ja „Staremu“ nic a nic nie wierzę. Gotów mi złać za jakieś głupie *ligamentum Pouparta* i naciągać o inne „te stosunki“. Raz mi już mówił w prosektoryum przy czyszczeniu „fascyi“, że „kucharka by to lepiej zrobiła“. Morowy!.. A niech to flanela ogarnie!.. A jaki liściożywy?! Fiu! Chciał, abym jak jakiś hrabia dorożkę wracał i to jeszcze „przed pierwszym“. Byleby mi tylko przy egzaminie z kości skalistej nie zapytał.. byleby mu ten bałwan Tulik nie wyśpiewał, że dopiero tuż przed rygorozum robił dla mnie ten przekrój kości skroniowej. W brodzie sobie plaję, po co ja — cymbał brzmiały — kazałem mu to właśnie teraz piłować i partolić. A zresztą.. niech tam.. Wszystko jedno.. Jakoś to będzie.. Pan Bóg łaskaw na Mazury.. Masz tobie dyable kaftan! — — — „Na wszystkich zegarach miasta — dziesiąta godzina chlasta!“ — Już nie zdążę. — — Zapóźno! — Nie ma co!.. „Szperę“ przyjdzie płacić!

Nie wiem już, w jaki sposób stugębna fama przez jedną noc rozniosła wieść po mieście o wypadkach poprzedniego wieczora.

Zanim wstałem zrana po spędzonej nad książkami bezsennej w znacznej części nocy, już miałem u siebie wizytę jednego reportera, który zapytywał mnie, czy pozwolę się „interviewować“.

Odpowiedziałem mu konałącym rzekomo głosem, że jestem przestraszony i chory — wszak widzi, że leżę w łóżku i że „doktor zakazał mi mówić“.

W kwadrans potem odpowiedziałem drugiemu reporterowi, że wcale „tam“ nie byłem, powtóre, że „tam“, gdy byłem, to nic nie widziałem, a potrzebie, że to co widziałem, to z przestachu zapomniałem.

Przypominało to nieco znane tłómaczenie oskarżonego:

— Ja tego garnka — prześwietny sędzie — od nikogo nie

czeń abonamentowych, które według punktu 14 mają być wykluczone z ugody, oświadczają reprezentanci towarzystw, że ubezpieczenia zbiorowe robotników nadal już nie będą zawierane. Zresztą stosunki są tak różnorodne pod względem różnic interesowanych przedsiębiorstw a sumy ubezpieczone najczęściej tak drobne, że jednolite ustalenie honorarium byłoby niełatwem. Także ubezpieczenia abonamentowe nie mają wielkiego upowszechnienia i w każdym razie nie obejmują przemijającej niezdolności do pracy. Przy tych ubezpieczeniach będzie o to chodziło, aby możliwie uprościć świadectwa lekarskie, co już wobec niskich sum ubezpieczonych nie przedstawia trudności. Najlepiej pozostawić osobnej ugodzie unormowanie honoraryów za świadectwa przy tych obu rodzajach ubezpieczenia.

Dr. Helbich i dr. Kucera zwrócili uwagę, że robotnicze zakłady ubezpieczeń od wypadków wypłacają za świadectwo po 4 kor. (zakład w Czechach 6 kor.), więc i prywatne towarzystwa ubezpieczeń od wypadków mogą równej wysokości honoraria płacić przy ubezpieczeniach zbiorowych i abonamentowych.

Reprezentant państwowego Związku austriackich organizacji lekarzy dr. Gruss oznajmia, że przystać by mógł na tę ugodę tylko w takim razie, gdyby przy jednostkowym ubezpieczeniu od wypadków honorarium 8 kor. za świadectwo wypłacano już przy ubezpieczeniach 10 kor. dziennego odszkodowania. Przy wielkiej liczbie ubezpieczeń 10-koronowych niema w tem dostatecznego ustępstwa, gdy chce się podwyższyć dotychczasowe honorarium 6 kor. dopiero przy ubezpieczeniach powyżej 10 kor., które stosunkowo są nieliczne.

Reprezentanci towarzystw oświadczają, że nie mogą zgodzić się na proponowaną przez dr. Grussa zmianę taryfy stopniowanej.

Wydział gospodarczy uchwala przesłać przedłożony projekt ugody poszczególnym Izdom lekarskim do zaopiniowania i zadecydowania. W końcu Wydział gospodarczy i reprezentanci towarzystw zgodzili się na następujące postanowienie:

1. Reprezentanci Wydziału gospodarczego oznajmiają, że przyjmują do wiadomości omówione punkty ugodowe, że je przedłożą Izdom lekarskim a po powzięciu przez nie uchwały doniosą towarzystwom o wyniku.

2. Jeżeli wszystkie Izby lekarskie przystaną na powyższą ugodę, towarzystwa będą je uważały za ratyfikowaną; aż do tego czasu wiąże Izby i towarzystwa jeszcze dawna uгода.

pożyczałem, po drugie ten garnek, co pożyczałem, był rozbity, a po trzecie, ten garnek, co rozbiłem, oddałem cały.

Na razie, zajęci inną myślą, nie zwróciliśmy uwagi na tę sprzeczność.

Widząc, że to się rychło nie skończy, nie czekając już na wizytę trzeciego reportera, zacierając za sobą starannie ślady „koncentracji w tył“ (według doświadczonej nowoczesnej taktyki włoskiego sztabu generalnego w anektowanym Trypolisie), objuczony książkami, jak wielbłąd, przeniosłem się do t. zw. „mieszkania“ kolegi Kazia Szczypki (*Lucus a non lucendo*, gdyż kolega w „mieszkaniu“ — prawie nie mieszkał, a już na pewno nigdy chyba tam nie nocował).

Taki to był ten kolega, ongi na pierwszym roku medycyny mój współlokator, zawołany tancerz, ideał panien na „kompletach“ lekcyi tańca u pani Magni, dziś wzięty i znakomity lekarz.

Łączyła mię z nim sympatya, połączona jakgdyby z jakąś niechęcią.

Pamiętam, jak raz, wracając po świętach wielkanocnych, zastał mię nad rysunkowym blokiem, pożyczonym od panny Loli F., dla której Kazik miał wykonać jakiś rysunek. Zaciekawiony, co gryzmołę, zagląda mi przez ramię. I oto widzi sylwetę swoją z zadartym figlarnie chytrym nosem i włosami w nieładzie, narysowaną w podobny sposób, jak figury fizyczne, a od góry do dołu naznaczono pismem warstwy płynów, rzekomo w tej sylwetkowej figurze zawarte: „alkohol, piwo, wino“ etc., pod spodem napis:

— Przekrój optyczny kolegi Kazia Szczypki po świętach... Tableau!

Powiadam Wam, kolego, maluczko, żeśmy się nie poczubili naprawdę za to, w pierwszej chwili.

Ale pocziwe, zacne, złote serce Kazika, niezdolne było do przechowywania uraz i choć podarł mój rysunek, sam nieraz później śmiał się, wspominając swój „optyczny przekrój po świętach“.

(Dok. nast.)

3. Jeżeli nie wszystkie Izby lekarskie na nową ugodę przystaną, mogą towarzystwa zawrzeć ugodę z temi Izdami, które za ugodą się oświadczają.

Podaliśmy powyżej przebieg i wynik rokowań według komunikatu Wydziału gospodarczego Izb lekarskich. Uwagi nasze o tej sprawie wypowiemy w jednym z najbliższych numerów.

Stosunki w Zakładzie kulparkowskim.

Lekarze Zakładu dla umysłowo chorych w Kulparkowie wnieśli do Wydziału krajowego następujące przedstawienie.

„Wysoki Wydziale krajowy! W przeciągu ostatnich miesięcy zdarzyły się w Zakładzie kulparkowskim następujące wypadki:

1. Chory Misiewicz postrzelił z rewolweru dozorcę i odebrał sobie życie;

2. Chory Świdnicki zabił chorego Dyma;

3. Chory Serafin wystrzelił czterokrotnie z rewolweru do dr. Mikulskiego;

4. Chory Janda zadał nożem w izbe przyjęcia 7 ran dr. Woszczyńskiemu.

Fakty te zmuszają niezwłocznie do podjęcia stanowczych kroków, któreby zapobiegały w przyszłości podobnym zjawiskom.

Jako znający dokładnie i bezpośrednio stosunki Zakładu, przedstawiamy Wysokiemu Wydziałowi krajowemu wszystkie źródła zła, których usunięcie uważamy za bezwzględnie konieczne.

I. Stosunek liczbowy lekarzy do chorych jest w Zakładzie naszym o wiele niekorzystniejszy niż w jakimkolwiek innym zakładzie psychiatrycznym. Lekarz, który ma w swej opiece dwustu kilkudziesięciu ciągle zmieniających się umysłowo chorych, lub lekarz oddziałów obserwacyjnych i dozorowych o stu do stu kilkudziesięciu chorych nie jest w stanie ani znać dostatecznie chorych ani zapewnić im opieki i pielęgnacji, ani wogóle spełnić wszystkich ciężących na nim obowiązków.

II. Ilość służby pielęgniarskiej jest znacznie mniejsza, niż być powinna. Jeżeli służba ta ma spełniać wszystkie obowiązki swe czynności, jeżeli rozdział jej pracy ma być racjonalny i skoordynowany, to otwarcie powiedzieć należy, że zadanie to przy obecnej liczbie służby na ogromnej większości oddziałów jest niewykonalne.

III. Materiał służbowy, którym rozporządzamy, jest przeważnie najpośledniejszy. Świadczy o tem fakt, że rokrocznie przesuwają się przez Zakład stu kilkudziesięciu dozorców i dozoreczny, którzy pobyt swój w Zakładzie uważają za przemijające schronisko, wskutek czego nie zależy im ani na Zakładzie, ani na służbie.

IV. Zakład kulparkowski wskutek ogromnego przepełnienia i braku koniecznych urządzeń nie jest w stanie spełniać w należytej mierze zadań swych jako Zakładu leczniczego i pielęgniarskiego wobec chorych umysłowo w ścisłym tego słowa znaczeniu, mimo to internuje jeszcze liczny i rok rocznie zwiększający się zastęp degeneratów i umysłowo chorych zbrodniarzy, a więc ludzi w najwyższym stopniu niebezpiecznych dla otoczenia, dla których w stosunku do ich liczby niema prawie żadnych urządzeń.

To też zarówno lekarze, jak dozorczy i chorzy narażeni są ciągle na ciężkie uszkodzenia i wręcz na utratę życia, tak, że pełnienie służby w takich warunkach staje się niemożliwym.

Wobec tego czujemy się upoważnieni wystąpić z następującymi postulatami:

1. Etat lekarzy powinien być zwiększony do 17 tak, aby przeciętnie 1 lekarz wypadał na 100 chorych, co jest obowiązującą zasadą we wszystkich zakładach dla obłąkanych.

2. Etat służby powinien być zwiększony do liczby, odpowiadającej postanowieniu Wys. Sejmu t. j. tak, aby 1 dozorca przypadał na 6 chorych, a 1 dozoreczny na 7 chorych.

3. Celem dostarczenia Zakładowi odpowiedniego materiału służbowego należy zorganizować biuro pośrednictwa pracy, które obejmie to zadanie.

4. Należy ograniczyć przyjmowanie zbrodniarzy stosownie do urządzeń i możliwości Zakładu oraz kwalifikacji psychiatrycznej; lekarzy zaś i służbę pielęgniarską objąć należy zabezpieczeniem od wypadku i na życie“.

Sprawą kulparkowską zajmowała się także Sekcja neurologiczno-psychiatryczna Tow. lekarzy lwowskich na posiedzeniu w dniu 18. kwietnia i uchwaliła po dłuższej dyskusji przesłać do Wydziału krajowego następujące rezolucje:

1. Opieka nad umysłowo chorymi znajduje się w Galicyi w stanie zupełnego zaniedbania i to tak dalece, że w Galicyi

Wina Dalmatyńskie

z własnych winnic, nagrodzone najwyższymi odznaczeniami na wystawach zagranicznych. Wina stołowe: **Opol**, **Zlatarica** (czerwone), **Kucz** i **Vidovo** do herbaty znakomite, **Irōza** kuracyjne dla niedokrewnych, białe kuracyjne: **Zilavka** i **Bogdanusza**. — Zamówienia z prowincyi już od 5 kg. efektujemy pocztą. Cennikami na żądanie służymy opłatnie. — Polecając się łaskawym względem P. T. Lekarzy, kreślimy się z wysokim poważaniem

Vrsalović-Mateljan
Lwów, ul. Fredry 6.

Od 500 lat leczą

światowej sławy radio - siarkowe
gorące źródła i kąpiele błotne w

TRENCSEN-TEPLICZ

Górne Węgry.

Główna linia kolejowa Berlin — Oderberg — Wiedeń,

podagrę, reumatyzm etc. Nowe budynki z wykwinntem urządzeniem.
Nowy Grand Hotel. Nowe łazienki. Romantyczne położenie górskie.
Otwarte cały rok. Wspaniała wiosenna kuracja. Pensjonaty nie drogie.
Dla domowej kuracji wysyła szlamu. — Prospekty: Dyrekcja kąp.

przypada obecnie 1 łóżko dla umysłowo chorych na 4.500 mieszkańców, gdy stosunek ten w krajach Europy środkowej wynosi 1:200—800.

Zarządzenie temu stanowi, przynoszącemu ujmę jedynej polskiej autonomicznie rządzonej dzielnicy, jest rzeczą piekącą potrzeby i wymaga szerokiej i po obywatelsku pojętej akcji społeczno-humanitarnej, zdążającej do budowania nowych zakładów dla umysłowo chorych.

2) Jedyne w kraju zakład dla umysłowo chorych w Kulparkowie jest nad miarę przepełniony i znajduje się w warunkach zupełnie wyjątkowych pod względem ilości, ruchu i rodzaju chorych. Wyjątkowe to stanowisko zakładu kulparkowskiego wymaga nieodwołalnie również wyjątkowych i daleko poza normę innych zakładów tego rodzaju sięgających zarządzeń zaradczych, dotyczących przede wszystkim regulacji stosunków służbowo-lekarskich i pielęgniarskich.

Zakład kulparkowski nie może podolać w obecnych warunkach obowiązkowi internowania umysłowo chorych zbrodniarzy; dowodem tego są wypadki ostatniego roku, które będą się niewątpliwie w przyszłości powtarzać i prędzej lub później muszą spowodować zupełną dezorganizację zakładu. To też szczególnie ważną kwestią jest konieczność wyłączenia chorych umysłowo zbrodniarzy z pośród innych zakładowych, co da się przeprowadzić jedynie tylko przez energiczny nacisk władz krajowych na rząd centralny o stworzenie specjalnych zakładów dla tej kategorii chorych.

4) Lekarzom zakładu kulparkowskiego, pracującym z narażeniem życia w szczególnie ciężkich i zupełnie wyjątkowych warunkach, wyraża się za wytrwałość ich i poświęcenie uznanie, ofiarom zaś anormalnych stosunków zakładowych, czcigodnym kolegom Mikulskiemu i Woszczyńskiemu szczere współczucie.

Rezolucye te przedłożono także Tow. lekarzy lwowskich i Izbie lekarskiej wschodnio-galicyjskiej do uchwalenia i poparcia.

W dyskusji ukazał się cały obraz nędzy szpitalnej w zakresie chorób umysłowych w naszym kraju. Przy największej oszczędności powinno jednak bodaj 1 łóżko w zakładach dla umysłowo chorych przypadać na każde 1.000 mieszkańców, a więc w Galicyi potrzeba przynajmniej 8.000 miejsc szpitalnych dla obłąkanych a tymczasem niema ich nawet 2.000. Dla tego wiele osób, niebezpiecznych dla otoczenia, swobodnie chodzi po ulicach, a jedyny w kraju zakład dla obłąkanych w Kulparkowie, niesłychanie przepełniony, musi z pośród niebezpiecznych wybierać najniebezpieczniejszych chorych a innym miejsca odmawiać. Zdarza się, że nawet zbrodniarzy, uznanych za obłąkanych, zakład za rewersem rodziny wypuszcza. Brak państwowego zakładu dla zbrodniczych degeneratów i symulantów uczynił Kulparków zakładem detencyjnym, w którym gromadzą się ci ludzie, wymagający specjalnych urządzeń i zastrzonego nadzoru. Zamiast etatowych 1.200 łóżek jest już w Kulparkowie zajętych 1.700 miejsc.

Lekarze i służba pracuje wśród wyjątkowych warunków, a nadmiar pracy i denerwujące stosunki wyczerpują najwytrwalszy ustrój.

Lekarzy powinno być co najmniej 17, licząc po 1 lekarzu na 100 chorych, jak w innych zakładach tego rodzaju. Ze względu na anormalne stosunki nawet i ta liczba lekarzy byłaby niedostateczną. Tymczasem jest w Kulparkowie tylko 12 lekarzy.

Płaca lekarzy w porównaniu z innymi zakładami jest bardzo mizerna, awans mały, widoki na przyszłość nędzne, wobec czego nie można się dziwić, że na posady w Kulparkowie trudno znaleźć kandydatów i gdyby lekarze z Królestwa nie zajęli tych trudnych i ciężkich stanowisk, Kulparków wkrótce byłby bez lekarzy.

Służba także wykazuje wiele braków. Powinien przypadać przynajmniej 1 służący na 5 chorych, tymczasem Sejm przyznał tylko 1 służącego na 7 chorych, a w rzeczywistości w niektórych pawilonach wypada 1 służący na 14 chorych.

Stosunki te wymagają nagłego sanacji a jeżeli Wydział krajowy i Sejm będą głuchymi na głosy krytyki, które już i w prasie codziennej echa znalazły, sami lekarze muszą zająć

więcej energiczną postawę. Rzadko bowiem zdarza się tak jaskrawy przykład, jak właśnie w Kulparkowie, na dowód, że wyzysk sił lekarskich mści się dotkliwie na społeczeństwie.

Służba lekarska w zakładach dla obłąkanych nie daje u nas pomyślnych widoków kariery w praktyce prywatnej. A przy tem służba ta jest ciężka, niebezpieczna, pełna odpowiedzialności, powinna więc być odpowiednio wynagradzana. Wkrótce i dla Koblitzyna będzie potrzeba nowych sił lekarskich. A trudno je będzie znaleźć, jeśli się nie zapewni lekarzom pewnego minimum egzystencji i stopniowego awansu do takiej płacy i emerytury, któraby na przyzwoite utrzymanie wystarczyła.

Zdaje nam się, że będziemy musieli jeszcze powrócić do sprawy kulparkowskiej. Na razie podajemy powyższe wyjaśnienia dla poinformowania ogółu kolegów.

Korespondencye.

W sprawie zatargu z Kasą chorych.

Tarnopol dnia 22. kwietnia

Wielmożny Panie Kolego Redaktorze!

Z wielkiem zadowoleniem osobistym a wdzięcznością dla tych wszystkich, którzy mnie w mojej walce 3-letniej tak gorliwie popierali, — a zatem w pierwszym rzędzie z wdzięcznością dla WP. Kolegi przesyłam dosłowny odpis ostatecznego załatwienia mojego sporu z kasą przez Ministerstwo spraw wewnętrznych.

Ministerstwo wprowadzie ze względów zasadniczych cofa kompetencję namiestnictwa do mieszania się w stosunki kasowe, o ile chodzi o usunięcie funkcyjariusza stałego, bo dla takich spraw kasowych władza polityczno-administracyjna nie jest tokiem instancyi, ale zarazem stwierdza dobitnie, że pragmatyka Tarnopolskiej kasy chorych w § 3 i § 25. zawiera wyraźne zastrzeżenie, że w razie usunięcia stałego funkcyjariusza kasy wymagane jest zezwolenie starostwa, jako miejscowej władzy nadzorczej kasy, a zatem ta polityczna władza powiatowa miała wobec Zarządu kasy prawo „veta“, a skoro rzeczywiście starostwo nie zezwoliło na „usunięcie Dra Birkenfelda“, to jest to „prawnie nieusłuszne“.

Wobec tego jestem obecnie da ej stałym lekarzem kasy na podstawie mego dekretu stabilizacyjnego z r. 1903.

Pełnię zaś służbę w kasie już od 6 tygodni dlatego, że Oczereta i jego zarząd starostwo nagle z powodu licznych nadużyć, stwierdzonych przy skontrum kasy, zasuspendował a wprowadzony do kasy komisarz rządowy (w osobie c. k. komisarza starostwa dra Garapicha) wraz z przybocznym zarządem kasy zaprosił mnie do tymczasowego objęcia urzędowania do końca 1912 — z tą uwagą, że w razie korzystnego załatwienia sprawy mojej przez ministerstwo obecny czas urzędowania będzie uważany jako czas służby normalnej, odpowiadającej mojemu dekretowi stabilizacyjnemu.

Tak tedy — po ciężkiej walce 3-letniej udało się uchronić mnie przed stratą materyalną a stanowisko i godność lekarzy przed poniżeniem i podeptaniem.

Zapewniam WP. Kolegę, że walcząc przez ten cały czas przeciw niesprawiedliwej suspensyi, walczyłem przede wszystkim przeciw urazie, jaka mnie spotkała jako lekarza, a zatem w obronie godności własnej; względy materyalne były tu dla mnie na drugim planie.

Załączam wyrazy głębokiego szacunku i koleżeńskiego pozdrowienia

Dr. Birkenfeld.

Ponieważ spór dra Birkenfelda z zarządem kasy chorych był w naszym piśmie, a także w dziennikach, omawianym a rozstrzygnięcie ostateczne ministerstwa ma znaczenie praktyczne i dla lekarzy w innych kasach, podajemy tu dosłownie wspomniany reskrypt Ministerstwa.

C. k. Starostwo w Tarnopolu. L. 2352. Do WP. Dra Karola Birkenfelda w Tarnopolu.

C. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z dnia 16. stycznia 1912 l. 6573/V ex 1911 uchyliło na rekurs powia-

Na rzecz Lwowskiego Towarzystwa Ratunkowego
ze sprzedaży **tutek** zdrowotnych

10% Pierwsza Pomoc 10%
z żółtą watą,
pochłaniającą wszelkie szkodniki nikotyny.
Darmo! Próbkę w każdej trafice **Darmo!**
darmo do nabycia!

towej kasy chorych z powodu niekompetencji decyzję c. k. Namiestnictwa z dnia 14. lipca 1911 l. XV. b. 1849/16 tyczącą się unieważnienia uchwały zarządu rekursującego kasy z dn. 4. kwietnia 1909, względnie usunięcia Karola Birkenfelda z posady lekarza kasy.

Rozstrzygnięcie to opiera się na następujących motywach:

Zarząd powiatowej kasy chorych postanowił uchwałą, powziętą na posiedzeniu dnia 4. kwietnia 1909, usunąć dra Karola Birkenfelda z posady lekarza kasy.

Starostwo, załatwiając zażalenie dra Birkenfelda, wniesione przeciw powyższej uchwale, unieważniło rezolucją z d. 19. maja 1909 l. 19.471 na zasadzie § 19. ust. o kasach chorych i § 25. pragmatyki służbowej, istniejącej dla urzędników powiatowej kasy chorych, usunięcie dra Birkenfelda i udzieliło mu nagany, ograniczając jego suspenzyę od urzędu i płacy na przeciąg dni czterech.

Na rekurs powiatowej kasy chorych i dra Karola Birkenfelda c. k. Namiestnictwo wyżej przytoczoną decyzją uchyliło rezolucję Starostwa co do udzielenia nagany i ograniczenia suspenzyi, natomiast potwierdziło ją w kwestyi samego usunięcia z posady, a to z powodów, w niej przytoczonych i z uwagi na § 3. pragmatyki służbowej.

Decyzja ta jest, o ile uchyla naganę i ograniczenie suspenzyi prawnie uzasadnioną, zresztą atoli pozbawiona legalnej podstawy.

Przedewszystkiem nie było słusznem oparcie zaczepionej decyzji na § 19 ust. o kas. chor., ponieważ według tej ustawy orzecznictwo co do stosunków prawnych między kasami chorych a ich funkcjonaryuszami nie należy do kompetencji władz nadzorczych i w tej mierze prawo nadzoru państwowego, przyznane Władzom nadzorczym, zastosowane być nie może.

Atoli § 3. pragmatyki służbowej, która została przez Starostwo rozporządzeniem z 6. grudnia 1890 l. 30276 potwierdzoną i od tego czasu jest dla kasy obowiązującą, zawiera postanowienie, że ostateczne usunięcie funkcjonaryusza kasy ze służby nastąpić może jedynie przez Zarząd kasy, a to za zgodą politycznej Władzy powiatowej.

Podobne postanowienie mieści się także i w § 25. przytoczonej pragmatyki.

Postanowieniem tem przyznano w istocie Starostwu ingerencyę przy usuwaniu funkcjonaryusza kasy, wobec tego okazuje się oddalenie funkcjonaryusza bez przyzwolenia Starostwa jako prawnie nieusłuszne.

Temu postanowieniu pragmatyki nie można wszelako przyznać tego znaczenia, iżby udzielenie lub odmówienie aprobaty mogło stanowić przedmiot orzeczenia pierwszej instancyi, ulegającego tokowi instancyi w drodze polityczno-administracyjnej, ponieważ ustawa — jak wyżej zaznaczono — wyłącza stosunki służbowe funkcjonaryusza kasy od politycznej kompetencji, a pragmatyka służbowa nie może stwarzać osobnego toku instancyi.

C. k. Namiestnictwo nie było zatem w powyższej kwestyi powołane do wydania merytorycznej decyzji, która też, o ile nią potwierdzono odmówienie przez Starostwo zrobienia użytku z przyznanego mu pragmatyką prawa przyzwolenia, musiała być dla braku kompetencji uchyloną. C. k. Radca Namiestnictwa, Kierownik Starostwa Noel m. p.

MATTONI'EGO SÓL BOROWINOWA

Prawdziwa jedynie, gdy zaopatrzona marką ochronną: sowa z okularami.

dobywana z silnie leczniczo działającej borowiny w Soos obok Francensbadu. Naturalny przetwór, zastępujący borowinę w kąpielach, branych w domu. Stosuje się według przepisu lekarza. Prosimy żądać zawsze:

Mattoni'ego sól borowinowa.

KRONIKA.

W sprawie projektu ustawy o technikach dentystycznych udała się delegacja Wydziału gospodarczego Izby lekarskiej w dniu 13. lutego do ministra spraw wewnętrznych bar. Heinolda.

Przy tej sposobności przedstawili delegaci żądanie, aby do składu Najwyższej Rady zdrowia powołano kilku członków z pośród lekarzy praktyków i reprezentantów Izby lekarskiej.

Do komisji dla reformy administracji, która także sprawy sanitarne musi rozpatrywać, nie powołano dotąd lekarzy. W sprawie tej czynił przedstawienia p. of. Finger i dr. Guss u prezydenta ministrów hr. Stuergha, który odpowiedział, że już na ten brak zwracał mu uwagę prezydent komisji i referent bar. Härdtl. W najbliższym czasie przyrzekł prezydent ministrów temu zaradzić.

Udział lekarzy w kraj. komisji dla spraw przemysłowych. „Nasze źródło“ (Nr. 8) słusznie zwracając uwagę, że Wydział krajowy powinien powołać do komisji dla spraw przemysłowych także lekarzy, gdyż niektóre gałęzie przemysłu, jak np. zdrojownictwo, są związane z lecznictwem i przy rozstrzyganiu, czy zasługują i w jakim stopniu na pomoc finansową ze skarbu krajowego, zdanie znawców lekarzy powinno być wysłuchane.

Izby lekarskie powinnyby wystąpić w tej sprawie.

Tow. walki z gruźlicą zamierza rozszerzyć sanatorium ludowe w Hołosku Wielkim przez wybudowanie drugiego przeznaczonego baraku.

Odpowiedzi na kwestyonaryusz w sprawie lekarzy kas chorych otrzymaliśmy: z Mościsk, Monasterzysk, Gródka, Chodorowa, Kałusza, Brodów, Drohobycza, Stanisławowa, Tyśmienicy, Tartakowa.

Ponieważ zaledwie mała część interesowanych Kolegów nadesłała odpowiedzi, które jeszcze nie dają dokładnego poglądu na całokształt sprawy, prosimy jeszcze raz usilnie zalegających z informacjami, aby je jak najrychlej przysłać zechcieli.

Niektóre z nadesłanych już odpowiedzi są wyczerpujące i podają bardzo ciekawe szczegóły.

Druk materyałów, oczywiście z opuszczeniem nazwiska autorów, rozpoczniemy już zapewne w najbliższym numerze i dlatego ostateczny termin do nadsyłania odpowiedzi na kwestyonaryusz oznaczamy do dnia 15. maja.

MATTONI'EGO

GISSHÜBLER

naturalna szczawa alkaliczna

jako źródło lecznicze od lat setek uznana we wszelkiego rodzaju niezżytach przewodów oddechowych i narządów trawienia, w goścu, katarze żołądka i pęcherza. Nieoceniona dla dzieci, rekonwalescentów i podczas brzemienności.

Henryk Mattoni

KARLSBAD — FRANCENSBAD
WIEDEŃ — — BUDAPESZT

SANATORYUM

Dr. K. DŁUSKIEGO

w Zakopanem

dla chorych piersiowych

otwarte przez cały rok.

Piękny widok na TATRY. Wystawa pokoi południowa. — Centralne ogrzewanie, elektryczne oświetlenie, wodociąg gorącej i zimnej wody na wszystkich piętrach, winda elektryczna, kamera dezynfekcyjna, pokoje izolacyjne dla chorób zakaźnych, odkażanie naczyń, pracownia Röntgena.

Czytelnia, sala teatralna, kaplica, telefon, telegraf, poczta i konie w Zakładzie.

Ceny bardzo umiarkowane, od 11 koron za mieszkanie, utrzymanie i kurację.

Rządowo uprawniona

Fabryka wód mineralnych

sztucznych i specjalnych leczniczych

pod firmą

K. RZĄCA i CHMURSKI

w Krakowie, ul. św. Gertrudy 4.

wyrabia pod kontrolą Komisji Przemysłowej Tow. Lek. Krak. polecane przez toż Towarzystwo

Wody mineralne

odpowiadające składem chemicznym wodom: Bilińskiej, Giesshüblerskiej, Selterskiej, Vichy, Marienbadzkiej, Homburg, Kissingen, tudzież

specjalnie lecznicze

jak: litową, bromową, jodową, żelazistą, kwaśną oraz normalne wody mineralne z przepisu Prof. Jaworskiego.

Sprzedaż cząstkowa w aptekach i drogueryach.

Cenniki na żądanie franko.

III. Międzynarodowy Zjazd lekarski w sprawie wypadków odbędzie się od 6—10 wżeśnia br. w Düsseldorfie. Na Zjeździe będzie wygłoszony między innymi zbiorowy referat o przyczynach i skutkach w nieszczęśliwych wypadkach i katastrofach.

Ilustrowany cennik

Bandaży na przepukliny

wysyła gratis i franco

M. L. POLACZEK
Sambor V/11.

Na rzecz wdowy i sierót po śp. D-rze Juliuszu Krańskim nadesłali w dalszym ciągu: Prof. Dr. Maciej Jakubowski, Kraków 20 K, Dr. Zawisza Żmigród 5 K, Dr. J. Tworowski Weitersfelden 5 K, Dr. Maksymilian Berger, Zenica (Bośnia) 10 K, Dr. Józef Rosmarin, Stanisławów, 5 K, Biblioteka Uczniów Wydziału lekarskiego Uniw. Jagi. 10 K, Dr. Michał Gnoiński, Limanowa 10 K, Dr. Przybyszewski, Żabno 10 K, Dr. Józef Wachowicz, Sułkowice 5 K, Dr. M. Landesberg, Załóżce 3 K, Ludwika Basch Kopfova, żona lekarza w Krakowie 3 K, Dr. Sobelsohn, Wiśniowczyk 15 K, Dr. Adam Lewinther, Sądowa Wisznia 15 K, Dr. Majewski, Lwów Sakramentek 14, 20 K, Dr. B. Kupeczyk, Kraków 10 K, Dr. Leon Blumenblatt, Tyśmienica 10 K, Izba lekarska wschodnio-galicyjska na zlecenie Dra Żurakowskiego z Sołotwiny 30 K. Razem z poprzednio wykazanymi 1.119 koron. W Zaleszczykach 9. kwietnia Dr. Grudzewski.

Apteka p. Antoniego Groblewskiego we Lwowie przy ul. Hetmańskiej (Hotel Victoria), zaopatrzona we wzorowe urządzenia i w doborowe materiały, zasługuje na uwagę Kolegów. P. Groblewski, człowiek cichy i skromny, nie umie się narzucać lekarzom i publiczności natarczywą reklamą. Warto jednak zobaczyć jego aptekę i przekonać się, że prowadzona jest ze skrupulatną dokładnością i sumiennnością. Do zalet jej zaliczyć trzeba, że niema w niej natłoku stron, wobec czego ekspedycja leków jest szybka a wykluczone są usterki, zdarzające się w aptekach, przepłnionych publicznością.

Phosphatine Falières. Lekarzy zasypują fabryki ogromną masą ofert przeróżnych. Dlatego należy zwracać uwagę tylko na świadectwa, wydane przez powagi lekarskie. A najwybitniejsi lekarze jednomyślnie stwierdzili, że podczas odzwyczajania dzieci od piersi Phosphatine Falières wszystkie inne środki przewyższa.

Wielmożnym Panom Lekarzom dentystom polecamy najnowsze kompletne urządzenia dentystyczne pod najkorzystniejszymi warunkami.

Dom dentystyczno-towarowy

Specjalność: **BRUNO SASS I SKA**
artykuły S. S. Whitego Pl. Halicki 14.
Nr. telefonu 1794.

Emanatorium Radiowe

à la Joachimsthal

W LUBIENIU

koło Lwowa.

Najsilniejsze wody siarczane w Europie, leczą znakomicie nawet zupełnie zastarzałe: reumatyzmy, artretyzmy, ischiasy, porażenia, nerwobóle, zgrubienia po złamaniach i zwichnięciach, gruźlicze zapalenia stawów i okostnej i wszelkie choroby skóry.

Inhalacyami systemu Dr. Bullinga leczą się wszelkie choroby nosa, gardła, krtani i płuc.

Aparatami gimnastycznymi „Zandera” usuwa się wszelkie zesztywnienia pozapalne i z powodu artretyzmu, otyłość i niedomogi serca.

Röntgenoterapia specjalnie w chorobach skórnych i kobiecych.

Łazienki centralnie ogrzane, mieszkania z piecami. Zakład elektrycznie oświetlony. Czas kąpielowy trwa od 15 Maja do 1 Października, podzielony na trzy sezony. W I. i III. sezonie dla biednych znaczne opusty. — Stacja kolejowa, poczta, telegraf, telefon międzymiastowy, apteka publiczna w miejscu.

Dwóch lekarzy: Zakładowy Dr. Ignacy Mazanek i wolno-praktykujący Dr. Roman Kłęk.

Wszelkich objaśnień udziela odwrotnie Zarząd kąpielowy.

POTY

Zaleca się Panom Lekarzom **Unguent. formentoli glycerin.** 5 i 10% Bernatzika przeciw poceniu się stóp i rąk. Bernatzika maść glicerynowa i formaldehydowa przeciw poceniu się stóp i rąk jest najlepszym środkiem zapobiegawczym przeciw przemoczeniu stóp i zaziębieniom. — **Klinicznie wypróbowana! — Skutek rychły! —** Zaprowadzona w armii austriackiej

BERNATZIKS Salvator-Apotheke, Mödling b. Wien. Do nabycia we wszystkich aptekach. Skład główny dla Wiednia: M. Kris, k. k. Feldapothek, I, Stephansplatz; C. Haubners Engelapothek, I, Boerner-gasse 9. — **Maść bez tłuszczu.** — Prospekty we wszystkich językach krajowych. Prosimy żądać przysłania próbek.

w Truskawcu

od lat 15-tu
ordynuje

od 15/V. — 30/IX.

b. asystent Uniw.

i sekund. I kl.

szpit. powszechn.

we Lwowie

Dr. Tadeusz Praschil

Telefon Nr. 2.

8—1

Lecznica higieniczna Dra Tarnawskiego

w Kosowie

stacja kol. Zabłotów w Galicyi. — Otwarta od 1-go maja do zimy. — Leczenie wodą, kąpielami słonecznymi i dyetą (przeważnie jarską), postem gimnastyką i inne naturalne środki. 13—1

Dr. Józef Zeitner

ordynuje od 1 maja

w Francensbadzie „Stadt Paris“.

Dr. Zygmunt Wallach

sekundaryusz szpitala powszechnego we Lwowie,

ordynuje jak zwykle w sezonie

w Iwoniczu.

Dr. S. Stauber

ordynuje jak od lat 17-tu od 20-go maja do września
w Iwoniczu.

Stosuje na podstawie doświadczeń, wykonanych w szpitalu powszechnym we Lwowie, leczenie tuberkuliny.

Dla Pań i Panów

pierwszorzędne nowości sezonowe,
jakoteż ogromny wybór o b u w i a
amerykańskiego i wiedeńskiego

poleca

American House

Lwów, ————— Kopernika 5.

LABORATORYUM

chemiczno lekarskie i higieniczno-bakteryologiczne

pod kier. PROF. DR. K. PANKA

LWÓW, UL. SENATORSKA L. 5. — TEL. 494.

przy współpracownictwie sił fachowych we wszystkich działach — wykonuje: **Badania chemiczne i mikroskopowe:** moczu, płwocin, treści żołądkowej, kału, krwi, mleka i t. p. — Szczegółowe badania przemiany materii. — **Badania bakteryologiczne:** wydzielin, wysięków, krwi, nalo-tów itp. — **Badania serodyagnostyczne:** próba Wassermanna, Vidala. — **Badania histologiczne** tkanek chorobowo zmienionych. — **Badania higie-niczne:** Rozbiory wody do picia, wód mineralnych, środków spożywczych, wód ściekowych i t. p.

Na żądanie dostarcza się rurek i naczyń
jałowych do pobrania i przesyłki prób. — — —

RAMOGEN

„nazwa zastrzeżona dla Biederta mieszkanki śmietanowej“, umożliwia dokładne przystosowanie pokarmu do zdolności trawienia, dzięki korzystnemu i podobnemu, jak w pokarmie kobiet stosunkowi białka do tłuszczu i cukru; zapewnia wskutek tego nie tylko dobre rozwijanie się dzieci zdrowych, ale i umożliwia jak najściślejsze indywidualizowanie przy leczeniu osesków i dzieci chorych na żołądek. Wskazany przeto przy braku pokarmu u matki, nieznoszeniu mleka krowiego, słabym trawieniu, braku przyrostu, zaburzeniach wszelkich trawienia, zwłaszcza przy śluzowym niezycie kiszek, bieguncie letniej, również przy zapaleniu żołądka i kiszek, jeśli niema nadmiernej wrażliwości przeciw tłuszczom i kwaśnym stolców, tłuszcz zawierających.

Oesterreichisch-ungarische Milchwerke in Linz a. d. Donau.

Literaturę i próbki bezpłatnie dostarcza:

POTRZEBA LEKARZA!

Iwonicz, pomimo wszelkich warunków sprzyjających, z wyjątkiem sezonu kąpielowego, nie ma dotychczas stałego lekarza w ciągu całego roku. Gdyby który z Panów lekarzy zechciał reflektować na Iwonicz — udzieli informacji pisemnie lub ustnie **ks. Antoni Podgórski** lub **Jan Mazurkiewicz**, dyrektor Zakładu w Iwoniczu.

3—1

Do mej lecznicy w Kosowie poszukuję na stałe Dra med.

działnego człowieka, chcącego pracować w dziedzinie higieny osobistej. Umiejętność masowania, gimnastyki oraz analiz moczu i t. p. jest pożądana. — Porozumienie listowne a lepiej osobiste.

2—1

DR. TARNAWSKI.

Lp. 369/912.

Konkurs.

Wydział powiatowy w Skałacie rozpisuje niniejszem konkurs na posadę lekarza okręgowego z siedzibą w Tarnorudzie.

Okręg sanitarny z siedzibą w Tarnorudzie obejmuje gminy i obszary dworskie: Tarnoruda, Czerniszówka, Orzechowiec, Kaczanówka, Iwanówka, Rożyska, Turówka, Faszczówka, Łuka-mała Kokoszyńce, Kozina, Stawki, — o ludności 15.896 dusz.

Do tej posady przywiązana jest płaca roczna 1.400 koron z kasy Wydziału powiatowego, 800 koron od Wydziału krajowego tytułem ryczałtu na objazdy, tudzież dobrowolny datek gminy Tarnorudy, Rożysk, Faszczówki, Turówki po 100 koron czyli łącznie 2.600 koron.

Lekarz okręgowy w Tarnorudzie będzie miał także obowiązek utrzymywać aptekę domową, względnie postarać się w drodze właściwej o odnośną koncesję, zresztą obowiązany będzie do wykonywania czynności wymienionych w § 14. ustawy z dnia 5. października 1906 r. Dz. u. kr. Nr. 148 jakoteż wydanej na tej podstawie instrukcji.

Podania ostemplowane zaopatrzone w allegata, przepisane postanowieniami § 7. powołanej wyżej ustawy, wnosić należy do Biura Wydziału Rady powiatowej w Skałacie najdalej do końca maja 1912 r.

Posada ta nadana zostanie na rok pierwszy prowizorycznie a nominacji dokona Wydział krajowy na podstawie wniosku przedstawionego przez Wydział powiatowy.

W Skałacie, dnia 16. kwietnia 1912.

Wiceprezes Rady powiatowej.

3—1

Ludwik hr. Koziebrodzki m. p

L. 1131/12

Konkurs.

Na podstawie reskryptu z 9. stycznia 1912 L. 177.542/11 Wydział powiatowy w Dobromilu rozpisuje niniejszem konkurs na posadę lekarza okręgowego w Nowem mieście.

Do okręgu tego należą następujące miejscowości:

W powiecie dobromilskim Nowemiasto, Posada nowomiejska, Komarowice, Grodzisko, Grabownica, i Przedzielnica.

W powiecie Staro Samborskim Błozew górna, Wołcza dolna, Koniów i Towarnia.

Lekarz okręgowy obowiązany jest utrzymywać aptekę domową.

Do posady tej przywiązana płaca 1.000 K. rocznie i ryczałt na objazdy 450 K., tudzież stały dodatek roczny od gminy Nowemiasto w kwocie 300 K., dodatek przez 2 pierwsze lata od gminy Komarowic po 50 K., dodatek od gminy Posady nowomiejskiej przez dwa pierwsze lata po 100 K., dodatek od obszaru dworskiego w Komarowicach przez dwa lata po 100 K.

Nadto przywiązane jest do posady prawo do emerytury w myśl ustawy z 12. maja 1909 Nr. 68 dz. u. kr.

Ubiegający się winni wnieść do tutejszego Wydziału powiatowego najdalej do dnia 1. czerwca 1912 odpowiednie podanie o posadę i wykazać zdatność fizyczną, nieprzekroczony wiek lat 40, prawo obywatelstwa austriackiego, dyplom doktora medycyny uprawniający do wykonywania praktyki lekarskiej, nieskazitelność charakteru, znajomość języków krajowych i najmniej dwuletnią praktykę w zawodzie lekarskim.

Pierwszeństwo zastrzeżone posiadającym dwuletnią praktykę w szpitalu powszechnym lub egzamin fizykacki.

Dobromil, dnia 19. kwietnia 1912.

3—1

Z Wydziału Rady powiatowej.

Konkurs.

Na podstawie reskryptu Wydziału krajowego z 6. marca 1912, l. 10.514, rozpisuje Wydział powiatowy w Bohorodczanach konkurs na opróżnioną posadę lekarza okręgowego w Łyścu.

Do okręgu sanitarnego należą gminy i obszary dworskie: Łysiec, Łysiec stary, Stebnik, Iwanikówka, Pochówka, Posiecz, Niewoczyn, Hryniówka i Łosiówka z zaludnieniem 11.783 dusz

Do posady przywiązana jest płaca roczna w kwocie 1.200 K. i ryczałt na objazdy 600 K., jakoteż dodatek od gminy Łysiec, w kwocie 800 K. rocznie.

Chcący uzyskać tę posadę, mają w terminie do 10 maja 1912 wnieść do Wydziału powiatowego w Bohorodczanach podanie, do którego dołączyć należy:

- 1) dowód, iż posiadają obywatelstwo austriackie,
- 2) dyplom doktora medycyny,
- 3) dowód nieskazitelności charakteru,
- 4) dowód znajomości języków krajowych,
- 5) poświadczenie odbycia praktyki, najmniej dwuletniej, w zawodzie lekarskim,
- 6) metrykę urodzin na dowód nieprzekrozonego wieku lat 40,
- 7) świadectwo zdrowia.

Miedzy kandydatami mają pierwszeństwo ci, którzy wykazali się dwuletnią służbą w szpitalu powszechnym po uzyskaniu dyplomu doktorskiego, lub egzaminem fizykackim.

Lekarz okręgowy w Łyścu obowiązany jest utrzymywać aptekę domową.

Z Wydziału Rady powiatowej.

W Bohorodczanach, dnia 3 kwietnia 1912.

2—2

Jakością i ceną niezrównane * * *

AUTOMOBILE

LAURIN & KLEMENT.

Mały powóz sportowy „S“ 12/14, maksymalna chyżość 70 km. Waga kompletnego powozu 750 kg. Ideał oszczędności motoru. Najtańszy powóz w tym sezonie. — Cena 7.600 kor.

Typ podróży „H“ 28/32, mocny, szybki. Cichy bieg, nadzwyczajna sprawność, elegancka karoserya.

LAURIN & KLEMENT, A. S.
ML. BOLESLAV — CZECHY.

Zastępcy:
E. & I. Stromenger, Lwów.

Maryówka

Sanatorium i Zakład wodo leczniczy

otwarty przez lato od 1-go Maja.

Od roku 1911 wprowadziłem wzięwania, kąpiele i picie wody z emanacją radu.

Prospekty i wszelkie wyjaśnienia odwrotnie. — — Stacja kolei Lwów — Podhajce w miejscu.

DR. JÓZEF ZAKRZEWSKI

Maryówka — Lwów 14. — Telefon 572.

Od 22 lat istniejące

złotym medalem Wystawy przyrodniczo-lekarskiej i higienicznej X Zjazdu lekarzy i przyrodników polskich we Lwowie w roku 1907 odznaczone.

Pierwsze w Galicji, przez Wysokie c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych w myśl §. 31. ustawy o „artykułach żywności” z dnia 16. stycznia 1896, Dz. pp. Nr. 89 ex. 1897

urzędownie upoważnione

CHEMICZNO - MIKROSKOPOWO - ANALITYCZNE - LABORATORYUM

do badania pokarmów, artykułów spożywczych, leczniczych, handlowych, technicznych, gospodarczych, higienicznych, analiz sądowych, moczu, piwocin i t. p.

Radcy Cesarskiego

WALEREGO WŁODZIMIRSKIEGO

ZAPRZYSIĘŻONEGO CHEMIKA C. K. SĄDU KRAJ. KARNEGO,

zaprzysiężonego rzeczoznawcy i oceniciela c. k. Sądu krajowego cywilnego, egzaminowanego na wszechniczy we Wiedniu znawcy artykułów spożywczych, członka stałej Komisji zdrowotnej miasta Lwowa, członka i referenta Komisji Jurorów Wystawy krajowej w r. 1894 we Lwowie i Wystawy przyrodniczo-lekarskiej w roku 1907 we Lwowie, (byłego właściciela apteki)

we Lwowie, przy ul. Jagiellońskiej 1. 18.

SORISINSyr. Ka^l. Sulfo-Guajacol.

Zezwolony w myśl reskryptu c. k. ministerstwa z 25-go grudnia 1904 r. Prawnie zastrzeżony.

Wskazania:

Na podstawie licznych doświadczeń profesorów, lekarzy praktyków, klinik, szpitali wskazany przy **nieżytach narządu oddechowego**, jako to: **ostrem i przewłocznym nieżycie oskrzeli, tchawicy, gardła, kłuszu, nieżycie szczytów płuc, zółzach**, jakoteż w okresie **zdrowienia po grypie i innych ostrych chorobach zakaźnych**.

Sorisin wzmacnia apetyt, podnosi wagę ciała, usuwa kaszel i wydzielinę, jak również i poty nocne.

Dawka: 3—4 łyżek dziecięcych dziennie dla dorosłych, dla dzieci połowę. Przetwór ten wydaje się tylko na przepis lekarski.

Cena flaszki 2 kor.

Próbki na życzenie bezpłatnie.

Wyrób i główny skład:

HERBABNY-SCHOLZ, Apotheker, Wien, I., Graben 2900.

Sorisin można otrzymać we wszystkich aptekach.

SANATORYUM**DLA CHORYCH PSYCHONERWOWYCH**

LWÓW, ——— „NAD ŻELAZNĄ WODĄ“.

Przyjmuje się chorych, dotkniętych wszelkimi postaciami chorób umysłowych, tudzież psychonerwicami padaczkowemi, hysterycznemi i choreatycznymi, jak również alkoholistów i morfinistów. — Zbudowane i urządzone na wzór sanatoryów zagranicznych, daje sposobność stosowania wszelkich najnowszych środków i sposobów leczniczych, a szczególnie kąpeli przydługich (Dauerbäder). — Postępowanie z chorymi z powodu ograniczonej liczby **ściśle indywidualizujące**. — Opieka domowa. Obfitość rozrywek. — Staranie o odpowiednie zajęcie dla chorych. — Możliwie największa swoboda.

Cena 10 K za dobę i więcej. Bliższe szczegóły na żądanie.

DR. JAN ŚWIĄTKOWSKI, kierujący lekarz.

Sanatorium

chorób wewnętrznych w ZAKŁADZIE WODOLECZNICZYM

„Kisielka“ Lwów, Kąpielna 8.

przyjmuje przez cały rok chorych, z wyjątkiem
chorób umysłowych i zakaźnych.

Telefon 932.

Telefon 932.

KARLSBAD „Drei Lilien“

dom pierwszorzędnego polski naprzeciwko
„Mühlbrunn“, urządzone z największym
komfortem. Cały rok otwarty.

KEFIR dostawia do mieszkań**MLECZARNIA PRZEWORSKA**

we Lwowie

ulica Polna 1. 25. — Telefon Nr. 835.

Magazyn i pracownia wyrobów złotych i srebrnych

Adam Batko

Lwów, Kopernika 1. 12.

Przyjmuje laski, papierosnice, torebki do naprawy itp.
po cenach najtańszych.

K. ZIELIŃSKI OPTYK I MECHANIK

Kraków, Rynek gł., A-B, I. 39.

poleca Wnym Panom P. T. Okulistom swoją, pierwszą na Galicję,
szlifiernię szkieł optycznych,

urządzoną podług systemu metrycznego z popędem motorowym. Jako specjalność szlifuje wszelkie **soczewki kombinowane** z szkła białego, dymnego i niebieskiego. Zarazem poleca swój magazyn obficie zaopatrzonej we wszelkiego rodzaju wyroby optyczne, aparaty elektryczne lekarskie i t. p.

Utrzymuje w znacznym wyborze sztuczne oczy ludzkie.

Zakład i pracownia obuwia ortopedycznego
B. SALESA

absolwent c. k. muzeum technologicznego we Wiedniu.

Lwów, Jagiellońska 1. 16.

odznaczony na międzynarodowej wystawie w Paryżu złotym medalem „Grand Prix“.

Specjalista obuwia ortopedycznego. Wyrób obuwia z wkładkami pneumatycznymi przy stopie płaskiej. — Zlecenia z prowincji odwrotnie. — Na miarę zużyty bucik.

LYSOFORM

**powszechnie używany
środek desinfekcyjny,**

nieszkodliwy, bezwonny, pewnie działający, nie drażniący i tani.

Z wodą przekroploną tworzy jasne roztwory, co zwłaszcza przy odkażaniu narzędzi jest ważnem, bo dobrze je widać w roztwornie.

Flaszki oryginalne po	100 gramów	250 gramów	500 gramów	1000 gramów
Wszędzie po cenie:	K. —80	K. 1-60	K. 2-80	K. 4-60

Krajowe Wody Mineralne i przetwory zdrojowe ze zdrojów:

Burkutu
Iwonicza
Krościenka
Krynicy
Morszyna

Rabki
Rymanowa
Szczawnicy
Wysowej
Żegiestowa

zastępują wszystkie wody obce.

Do nabycia po cenach najtańszych w każdej ilości
w Składnicy wód kraj. Związku zdrojowisk i uzdrowisk
we Lwowie, ul. Rom nowicza 9. parter.
Telefon Nr. 895.

Rozsyłka z c. k. Zakładu zdro- wód — jowego w Krynicy.

Główne zastępstwo sprzedaży wód Szczawnicy.

IWONICZ

ZAKŁAD ZDROJOWO - KĄPIELOWY I KLIMATYCZNY

(Stacya kolejowa Iwonicz w Galicyi).

Najsilniejsza szcz. wa słono-jodowo-bromowa. Oddawna stwierdzona jej skuteczność we wszystkich postaciach zołzów (scrofuloza), w chorobach kości, jamy nosowej, uszu, skóry i wogóle we wszystkich chorobach, wymagających przyspieszenia odnowy materii. Leczenie ortopedyczne i masażowe. Inhalatory systemu »Clara«. Kąpiele w gorącym powietrzu systemu »Polana« — tudzież sztuczne kąpiele gazowe.

Lekarze zakładowi: Docent Dr. Antoni Gabryszewski ze Lwowa i Dr. Grzegorz Turzańki z Jarosławia, tudzież 6 lekarzy wolno-praktykujących.

W sezonie I. od 1. maja do 15 czerwca i w III. od 20 sierpnia do końca września mieszkania znacznie tańsze. — Uwolnienie od taksy na podstawie świadectw ubóstwa udziela się tylko w I. i III. sezonie.

Urządzenie Zakładu wzorowe, oświetlenie elektryczne, wodociągi, kaplica zakładowa, w której odprawia się codziennie Msza św.

Zamówienia na mieszkania, wodę mineralną, sól, żug i muł przyjmuje i wszelkich wyjaśnień udziela oraz na żądanie wysyła prospektu franco

**Dyrekcya Zakładu zdrojowo-kąpielowego
w Iwoniczu.**

Zakład wodo leczniczy i Sanatorium

D^{RA} B. KUPCZYKA

spec. chorób nerwowych

Kraków — ulica Szujskiego 1. 11,

Telefon Nr. 1295.

Dr. Józef Kołaczkowski

prowadzi renomowany

Pensjonat wodo leczniczy

:: jedyny ::

w Szczawnicy.

Osobny park własny 25 morg. zdala od kołowej komunikacyi, bez kuz, słoneczny, ze ścieżkami terenowymi. Trzy duże wille o 90 pokojach, postępowo urządzone (meble ceratą kryte). Woda słodka źródłana z wodociągiem, klozety we wszystkich willach. Wspaniałe i wiaty i ozdobne krzewy, cienisty lasek świerkowy, platformy, leżalnie, altany, tenis i t. p. Leczenie klimatyczno-zdrojowe, kąpiele hydropatyczne, słoneczne i t. p. Stała opieka lekarska. Kuchnia wykwintna i zdrowa. Prospekt ilustrowany bezpłatnie wysyła się na żądanie.

Niemirów

Zakład siarczano -- solno -- alkaliczny.

Hydropatya. Suchie położenie. Znakomite lotnisko. 2000 morgów lasów szpilkowych. Leczy się reumatyzm, artretyzm, skrofule, choroby skórne, nerwowe, kobiece, Kąpiele siarczane, borowinowe, słoneczne, piaskowe dla dzieci, rzeczne. Elektryzacja, masaże, inhalacje. Łazienki centralnie ogrzewane, mieszkania wygodne. Poczta, telegraf i apteka w miejscu. Lekarz zakładowy Dr. Pawluk. Dojazd gościncem od stacyi kol. Jaworów i Rawa Ruska. Niezwykła taniość. Sezon od 1 maja do 30. września.

Stacya kolei w miejscu. — Ze Lwowa 11 godzin jazdy. — Z Krakowa 6 godzin jazdy. — Z Pesztu 9 godzin jazdy.

KRYNICA

c. k. Zakład zdrojowy w Galicyi

położony w Karpatach zachodnich, 600 metrów nad poziom morza.

Poczta 3 razy dziennie. — Telegraf i telefon międzymiastowy w miejscu.

Stała apteka i droguerya.

Stacya kolejowa na miejscu w Zakładzie. Środki lecznicze: zdroje Główny i Słotwinka bardzo silnej szczawy wapienno- i magnez.-żelazistej, kąpiele mineralne, zawierające znaczną obfitość kwasu węglowego wolnego, kąpiele borowinowe o znakomitych własnościach, rządowy Zakład hydropatyczny pod kierunkiem radcy dra Ebersa, klimat wzmacniający podalpejski, leczenie terenowe, wody mineralne krajowe i zagraniczne, kefir, żętyca, mleko sterylizowane itd. — Wskazania lecznicze: niedokrewność, osłabienie nerwowe, blednica, przewlekły nieżyt pęcherza, choroby serca i naczyń krwionośnych, cierpienia kobiece, reumatyzm, choroby wysiękowe, obrzęki wątroby i t. p.

Praktykuje 20 lekarzy. Frekwencya 11.000 osób. Mieszkania urządzone z całkowitym komfortem w cenie od 1 K. 20 h. zwyż, do wynajęcia około 3.000 pokoi, Dom zdrojowy, wypożyczalnia książek, restauracye, pensjonaty, hotele, cukiernie, czytelnia, kościół rzym. kat., cerkiew, stałe nabożeństwa, stała muzyka zdrojowa pod batutą Adama Wronskiego, koncerty, odczyty, bale, stały teatr (ze Lwowa), rozległy park szpilkowy około 100 morgowy, wodociągi źródłanej wody słodkiej z gór okolicznych, przepiękne wycieczki w okolicy. Sezon od 15 maja do 15 października. Taksy kuracyjna 6—20 kor. od osoby. Wyjaśnień udziela i prospekty wysyła odwrotnie na żądanie c. k. Zarząd zdrojowy w Krynicy.

SZCZAWNICA

silne szczawy alkaliczno-słone i alkaliczno-żelaziste, 7 zdrojów, z nich „Wanda“ i „Szymon“ w r. 1910, „Jan“ i „Magdalena“ w r. 1911 na nowo ujęte.

Zakład zdrojowy i stacya klimatyczna podgórska. Mieszkania po każdym gościu dezynfekcyonowane aparatem formalinowym. Zakład inhalacyjny na nowo urządzone z wiewalniąmi wód mineralnych oraz solanowych i balsamicznych. Osobne kabiny do wzięwania. Kąpiele rzeczne w Dunajcu. Dwa zakłady wodo lecznicze. Mleko od krów szczepionych tuberkuliną. Sezon od 20 maja do 20 września. Ordynuje 9 lekarzy.

Stacya kolejowa Nowy Targ lub Stary Sącz. — Poczta, telegraf i telefon międzymiastowy.

Wody mineralne na składzie w Składnicy hurtownej Krai. Związku zdroj. i uzdr. oraz we wszystkich detalicznych składach wód i aptekach. Zamówienia na wodę w pakach po 25 i 50 flaszek w czasie bezmroźnym przyjmuje Składnica Kraj. Związku zdrojowisk i uzdrowisk, Lwów, Romanowicza 9.

Najobfitsza szczawa słono-alkaliczna, jod i brom zawierająca, bogata w cenne składniki mineralne ze zdrojów Tytusa, Celestyny i Klaudy, zastępującej całkowicie wody niemieckie w Kissingen, mianowicie zdroje Rakoczy i Pandur. — Leczenie kąpielami mineralnymi, piciem wód, mięsieniem (massage), gimnastyką zwykłą i ortopedyczną. Prócz zakładowego ordynuje kilku lekarzy. Nowe wzorowo i z komfortem urządzone łazienki, wygodne pomieszkania.

RYMANÓW-ZDRÓJ

450 m. n. p. m. w pow. Sanockim, opodal stacyi kolejowej RYMANÓW, własność hr. Jana Potockiego.

Trzy sezony: pierwszy od 15 maja do 20 czerwca, drugi od 21 czerwca do 20 sierpnia, trzeci od 21 sierpnia do 30 września. Ceny mieszkań i kąpiei w I. i II. sezonie znacznie niższe dla zamieszkujących wille zakładowe. Nowości zaprowadzone w sezonie r. 1911: Nowa murowana kaplica w stylu gotyckim. Cały zakład i wszystkie wille elektr. oświetlone. Połączenie między Zakładem a m. Rymanowem, stacyą kolejową i okolicznymi miastami skutecznie omnibus automobilowy.

Dentysta Dr. Jan Brzeski

specjalista w ortodontii,

przeprowadza regulację krzywo stojących lub wystających zębów według najnowszego systemu prof. Angla.

Lwów, Akademicka 3.

Księgarnia Jana Maniszewskiego we Lwowie, Wałowa 7. (dom p. Bałabana)

poleca ostatnie wydawnictwa:

Baczyński J. Dzieje Polski, wyd. ozdobne z ilustr. w 2 wielkich tomach w oprawie, kor. 20,-,
Dziś-dzisiaj, gimnastyka japońska, kor. 2,-,
Listy miłosne Marianny d'Alcoforado, tłumaczenie i wstęp St. Przybyszewskiego, K 1:50,
Mullford P. Moc ducha. Zasady wzmacniania ducha i ciała, kształcenia siły i woli i osiągnięcia prawdziwego szczęścia, K 3:60,
Mullford P. Sztuka życia, czyli rady przeciwko śmierci, K 2:40,
Zubrzycki T. Ludzie-Olbrzymy, cykl fragmentów z doby napoleońskiej, z przedmową Wł. Belzy, K 2:40.

Księgarnia poleca również swój bogaty skład dzieł w różnych językach. Nowości polskie i zagraniczne otrzymuje zaraz po wyjściu. Na ządanie wysyła do przejrzenia. — Zlecenia z prowincji załatwia odwrotną pocztą.

Proszę bacznie uważać aby Pański dostawca dał Panu „OLLA”. Bardzo interesujące, pouczające i oryginalne cenniki gratis.

„OLLA” Centrala specjalności gumowych.

Wiedeń II./408
Praterstrasse 57.
Próbki dla P. P. lekarzy darmo.

Polecone przez przeszło 2000 lekarzy. — Do nabycia we wszystkich aptekach i lepszych droguer.
Cena 4, 6 i 8 kor.

Najpiękniejsze tablice dla PT. Lekarzy,

napisy z liter dla szpitali, sanatoryjów itp., roboty lakierownicze (ściany i przyrządy lekarskie) wykonuje

Zakład Leona Appla

Lwów — Pasaż Hausmana.

Woda krościeńska Stefana

zastępująca w zupełności
szczawiy obce

poleca się

opiece P. T. Lekarzy.

Zakład artystyczno-rytowniczy

Maks Glaserman

Lwów, ul. Sykstuska 17. — Telefon 1585.

poleca

P. T. Lekarzom tablice i napisy emaliowane, trawione na szkło, marmurze i mosiądzu, oraz stampilie, pieczęcie itp.

Salzbrunner Oberbrunnen

leczy
nieżyty narządu oddechowego i narządu trawienia, kamienie żółciowe, cierpienia nerek i pęcherza, rozedmnę, astmę, jakoteż następstwa grypy.

Wysyłka: GUSTAW STRIEBOLL, Bad Salzbrunn, Śląsk.

CHEMIA I MIKROSKOP

są dziś najpotężniejszą bronią w rękę
fabrykanta tutek i bibulek cygaretowych.

Już nadszedł ten czas, że laika, wyrabiającego tutki cygaretowe, nie można nazwać na seryo fabrykantem. Dziś, chcąc palaczom dostarczyć wyrobu o ile możności jak najmniej szkodliwego, konieczną jest dokładna znajomość chemii, mikroskopu i odnośnych ulepszeń technicznych. To też na podstawie mych własnych rozbiórów chemicznych i badań mikroskopowych, oraz na podstawie wyrobionego smaku i fachowych mych wskazań, mam zrobioną bibulkę cygaretową, znaną ogólnie pod nazwą:

„SALVESOL -- NORIS”.

Nie wliczam zalet, jakie posiadają owe tutki cygaretowe „Salvesol-Noris” z watą w ustnikach tejże samej nazwy, gdyż są powszechnie znane i ulubione tak w kraju jak i zagranicą.

Do nabycia we wszystkich trafikach.

M^R. W. BELDOWSKI

Fabryka tutek i bibulek cygaretowych w Krakowie.

Palestyńskie Wina i Koniaki lecznicze ::

doczekały się uznania w instytucji Pasteura w Paryżu, nadają się znakomicie dla niedokrewnych, rekonwalescentów i wzmacniania żołądka. Są do nabycia w naszym składzie w Pasażu Fellerów we Lwowie. — Celem przekonania się o niezwykłym doborze naszych win wysyłamy pocztą poczynsz od jednej butelki za zaliczką ::

„Palestyna” — Towarzystwo handlowe
TIEGER i SP.

we Lwowie — Pasaż Fellerów.

Janowska Miodosytnia D. H. Tiegera w Janowie pod Lwowem

założona w r. 1870. — założona w r. 1870.

Poleca swój miód paniński, miód deserowy, miód stary a la Małaga, miód kowieński, miód bernardyński, miód kapucyński i miód kasztelański. — Wysyłka odbywa się koleją codziennie w beczkach, od 30 do 300 l. zawierających, w skrzyniach od 20 flaszek poczynsz, zaś pocztą w blaszankach 5 klg., 4 l. zawierających. Za zgodnym zdaniem uczonych przyznano napojom miodowym pierwszeństwo wśród wszelkich trunków gorących.

Zamówienia do D. H. Tiegera w Janowie obok Lwowa.

Polecane przez Światne Towarzystwo Lekarskie krakowskie

z pomiędzy dziś znanych przetworów żelazistych
jest najłatwiej strawnym i nie psującym zęby środkiem

Liquor Mangano Ferri Peptonati

składu 0.60% Fe i 0.10% Mn

wyrobu

Aptekarza D. Matuli
w Podgórzu (Kraków).

Polecany jako środek lekko strawny, pobudzający apetyt, w błednicy, braku krwi, malarii, żółtaczce, w kobiecych i nerwowych słabościach.

Sposób użycia: Dzieciom od lat 12 daje się 2 razy dnia po łyżce od kawy z mlekiem; osoby dorosłe używają 2—3 razy dnia po łyżce stołowej.

Na składzie w każdej większej aptece. — — — — Cena 2 kor. 40 hal.

Wyrób krajowy. — Dwie flaszki wysyłam franko.

ZAKŁAD DENTYSTYCZNY

EMILA PORDESA

przeniesiony

na ul. Kopernika I. 11. Tel. 82/Vl.

Michał Płoński Lwów, pl. Kapitulny 3.

(były długoletni współpracownik firmy I. Drexler i Synowie)

poleca najtaniej: Stołową bieliznę, Chusteczki, Ręczniki, Ściereczki, Bieliznę damską, męską i dziecienną, Szyfony, Pończochy, Skarpetki, Bieliznę na pościel, Kołdry, Materace, Poduszki, Sienniki, Koce wełniane i bawełniane, Kapy pikowe i trykotowe, Drelichy na liberyę, Płócienną kolorową, Nankiny na wyspy, Materye jedwabne, wełniane i bawełniane na pokrycie kołder itp. artykuły. Przyjmuje kołdry i materace do przerabiania. — Cenniki i próbki na żądanie.

Rok założenia 1890.

Konces. przez c. k. Wys. Namiestnictwo
Artystyczny Zakład Rytowniczy
wyrób stampilji kauczukowych i tablic metalowych

ROMANA MINKINA

Lwów, ul. Sykstuska 4. (obok hotelu City).

Wykonuje wszelkie grawury
po najtańszych cenach. Zlecenia z prowincji skutecznia
się odwrotną pocztą.

Karol Domiczek

elektrotechnik - mechanik

Lwów, Sykstuska 23. — Telefon 349.

urządza światło elektryczne i przenoszenie siły, wyciągi, zamki, zegary, dzwonki, wodowskazy elektryczne, telefony, gromochrony, ubezpieczenie domów i kas przed włamaniem własnymi wypróbowanymi sposobami. Do-
starcza i poprawia aparaty lekarskie i maszyny do pisanja. Skład świecznik-
ków. Wzorowa pracownia fabryczna dla robót nowych i napraw w zakresie
mechaniki i elektrotechniki wchodzących.

Z polecenia Towarzystwa ginekologicznego lwowskiego
wyrabiam następujące opatrunki (P) położnicze, sterylizowane

GAZE odtłuszczonej - - -
jodofanową 10%
jodoformową 10%
wioformową 10% **P**

w pudełkach, zawierających 5 metrów gazy. — **WATE BRUNSA**
„VIS“ w płatkach P, w kartonach po 100 i 250 gr. Na każdym pu-
delku jest umieszczona moja firma i litera P, toteż proszę tylko takie
przyjmować jako wyrób krajowy. — Polecam również **PASTYLKI**
SUBLIMATOWE prof. Obalińskiego. Plastry smarowane z marką
„Vis“. — **GAZE JODOFORMOWĄ** Dra Bylickiego w formie opaski
i **OPASKI OPARZELINOWE** prof. Trzebieckiego i wszystkie inne
używane opatrunki.

M. L. DOBROWOLSKI

Mag. farmacji, właściciel fabryki opatrunków chirurgicznych „Vis“

— **W PODGÓRZU.** —

LEON GEORGEON

DOSTAWCA CK. KLINIK UNIWERSYTETU
LWOWSKIEGO I SZPITALI KRAJOWYCH

PRACOWNIA I SKŁAD INSTRU-
MENTÓW CHIRURGICZNYCH
MASZYN ORTOPEDYCZNYCH I
BANDAŻY .: URZĄDZEŃ SZPI-
TALNYCH, ORAZ PRZYBORÓW
DO PIELĘGNOWANIA CHORYCH

LWÓW -- ULICA RUSKA L. 1.

Pijcie i żądajcie wszędzie

światowej sławy

PIWA SŁODOWEGO

(Doppel - Malz - Bier) — marki „Schwanenhof“

z Mieszczańskiego Browaru w Litomierzycach (Czechy)

Rok założenia 1720.

Powagi lekarskie zalecają to piwo przeciw niedokrewności, złemu trawie-
niu, brakowi apetytu, słabemu odżywianiu ciała. Dla swych wybitnych
higienicznych własności ten ulubiony napój podawany jest stale w licz-
nych rodzinach arystokratycznych. Baczność na markę „Schwanenhof“.

Jedyny Zastępca dla całej Galicji i Bukowiny oraz skład w beczkach, butelkach i syfonach

Michał Balas, ul. Różmierzowska 41. we Lwowie
Telefon 1523.

Reiniger, Gebbert & Schall

Tow. z o. p.

Lwów, Wałowa 11

Tel. Nr. 671.

Adres tel.: Aeskulap

pod firmą

Centralny Zakład fabryczny

urządzeń
technicznych, sanitar-
nych i naukowych.

Tow. z o. p.

Specjalna Fabryka

Zakładów Elektromedycznych

wyrabia i dostarcza:

Pantostaty: aparaty uniwersalne do galwanizacji, farady-
zacji, endoskopii, kaustyki, elektrolizy, katafo-
rezy, masażu vibracyjnego, trepanacji i masażu pompą.

Roentgenologia: aparat REKORD dla ogólnej praktyki,
tani, pojedynczy i wydadni.

Ideal bez przerywacza, o najwyższej wydatności, do prześwietlań,
zdjęć czasowych, migawkowych i na odległość do 2 metrów.
Aparaty do kataforezy, kąpiele świetlne i t. p.

Bogato ilustrowane cenniki bezpłatnie.

Zawiadomienie.

Zawiadamiam P. T. Lekarzy, że Zakład swój zaopatrzyłem w najnowsze maszyny do ostrzenia, polerowania i aparaty do
niklowania — tak, że jestem w możności wszystkim wymogom swoich odbiorców zadość uczynić. — Utrzymuję na składzie
wielki wybór wszelkich artykułów w zakresie nożownictwa wchodzących, wyro-
bów własnych, angielskich i amerykańskich. — Dziękując za dotychczasowe
względy — polecam się nadal łaskawym względem P. T. Odbiorców, nad-
mienając, że ceny są przystępne.
Z wysokim szacunkiem

Jan Lauruk
Zakład nożowniczy Lwów,
Halicka 6.

Fabryka chemiczna „Laokoon” Lwów

JODOCON

PEPTONUM JODATUM.

Preparat jodowy — chemiczne połączenie Jodu z peptonem (peptonum e carne). Połączenie to nie rozszczepia się w przewodzie pokarmowym — ale zostaje jako takie przez organizm wessane. **Rozszczepianie następuje dopiero w tkankach**, wskutek czego nie powoduje zaburzeń w narządzie trawienia. Zastosowanie **wskazane w wypadkach, gdzie organizm dłuższy czas pod działaniem Jodu zostawać powinien.** — Jodocon wprowadzamy w handel w tabletkach, zawierających 0.05 jodu, posiadającego własności lecznicze 0.2 jodku potasowego.

Rurka z 20 tabletkami 3 kor.

Wyrabia i poleca:

płyny wyjąłowane do wstrzykiwań podskórnych — do każdego pudełka dołączamy **pilniczek**.

Dra Wewiórskiego **Alkarsodylum purum** — pudełka niebieskie — każda ampułka zawiera 0.05 Natr. kakodylicum.

Neo-Alkarsodylum — pudełko różowe, każda ampułka zawiera 0.05 Natr. metyloarsenic.

Dra Wewiórskiego **Alkarsodylum ferat.** — po 0.05 Ferrum kakodylic.

Dra Wewiórskiego **Alkarsodyl. modific.** po 0.05 Atoxyl.

Dra Wewiórskiego **Chinin. kakodylic.** — łączy własności chininy i arseniku.

Ostrzegając przed naśladownictwami, polecamy wyraźnie ordynować:

Alkarsodylum Laokoon.

--- A P T E K A ---

i Laboratorium chemiczno-farmaceutyczne

SZYMONA HAYA

c. i k. dostawcy nadwornego we Lwowie - - -

wyrabia i poleca swoje wyjąłowane płyny do wstrzykiwań podskórnych w zatopionych rurkach (ampoules). — Do każdego pudełka dołączam pilniczek.

„Hay“ Arkosydyl

każda rurka zawiera 0,05 gr. Natr. kakodyl. w 1 cm.³ wody przekroplonej.

Wskazania: Scrophulos., Diabetes, Anaemia, Malaria, Neurastenia itd.

CENA PUDEŁKA (10 rurek) 2 kor.

Nowość! Arsacetin „Hay“ Nowość!

jest mniej trujący, jak Atoxyl, ma równe własności lecznicze z Atoxylem, daje się sterylizować bez rozkładu. Każda rurka zawiera 0,10 gr. Arsacetin w 1 cm.³ wody przekroplonej.

CENA PUDEŁKA (10 rurek) 2 kor. 50 h.

„Hay“ Neo-Arkosydyl

każda rurka zawiera 0,05 gr. Natr. methylarsen. w 1 cm.³ wody przekroplonej. — Wskazania: Bronchitis, Chlorosis, Dermatoses itd.

CENA PUDEŁKA (10 rurek) 2 kor.

Nadto wyrabiam i utrzymuję stale na składzie następujące kombinacje:

Aether depurat. c. Camphor. resubl. 0,10 per 1 cm.³ — Camphora resubl. 0,10 c. Ol. amygd. per 1 cm.³ — Cocain hydrochl. „Merck“ 0,01 Sol. Na Cl. physiol. per 1 cm.³ — Cocain hydrochl. „Merck“ 0,02 Sol. Na Cl. physiol. per 1 cm.³ — Ergotin Bombellon 0,20 per 1 cm.³ — Ergotin Bombellon 0,50 per 1 cm.³ — Ergotin Bombellon 1,00 per 1 cm.³ — Morphin hydrochl. „Merck“ 0,01 per 1 cm.³ — Morphin hydrochl. „Merck“ 0,02 per 1 cm.³ — Novocain 0,02 Adrenalin gtt. I. Na Cl. physiol. per 1 cm.³. Znakomite anaestheticum lokalne w praktyce dentystycznej.

Wszelkie inne kombinacje wykonuję na zamówienie w najkrótszym czasie.

Uprasza się, celem otrzymania wyrobu właściwego, przepisując, używać zawsze formułki: ORIGINAL „HAY“

Droguerya

S. WOJCIECHOWSKIEGO I SKI
Przemyśl
tylko ul.
Kazimierza Wielkiego 3.

poleca

= środki opatrunkowe =
i przyrządy chirurgiczne.

Dla PT. Lekarzy ceny specjalne.

Zastępstwo na Przemyśl

Desoderolu
środka desinfekcyjnego 100% skoncentrowanego.

Wina Lecznice

przez pierwszorządne powagi lekarskie zalecane

u firmy

DIDOLIĆ I PRPIĆ

Lwów, tylko ul. Czarnieckiego 1. 3.

Próbki i cenniki wysyłamy na żądanie bezpłatnie.

Pierwsza, największa, 25 pokoi, obficie zaopatrzona

HALA OKAZYJNA DOROTEUM

we Lwowie, tylko przy ul. Lindego 6 (boczna Kopernika).

Obecnie są następujące przedmioty tanio do nabycia: sypialnie i salony, urządzenia biurowe i kancelaryjne, urządzenia pości męskich, szafy na książki, biurka, biblioteki, krzesła, kredensy, stoły, otomany, sofy, kanapy, lustra, lampy, zegary, dywany perskie i inne, portyery, obrazy, miedzioryty, starożytności, mebelki, porcelany, kasy ogniotrwałe, meble mosiężne, żelazne, blaszane, jak i wogóle wszelkie urządzenia domowe po nader niskich, frapujących cenach.

UWAGA. Odsprzedającym swoje urządzenia domowe płacimy najuczciwszą cenę, — załatwiamy zmiany, wymiany i przechowania.

DOROTEUM, Lwów, ul. Lindego 6 (boczna Kopernika).

Porozumienie z prowincją listownie.

Syr. Hypophosph. Comp. Dr. Egger

Od dziesiątek lat w najszerszych kołach lekarskich uznane i

szerokie zastosowanie mające Roborans i Tonicum, działające zawsze pewnie przy anemii, neurastenii, braku apetytu itd.

Fłaszka oryg. 330 gm. = 2.40 kor., flaszka oryg. 660 gm. = 4.80 kor.

Preparaty Bilenu,

środku przeczyszczającego, stosowanego przez odbytne, sporządzone ze składników żółci, wpływających na ruch robaczkowy kiszek, odszczególniające się pewną i szybką skutecznością. — **Czopki bilenowe (I i II) i tabletki do lewatyw bilenowych.**

Oryginalne pudełko z 6 sztukami 2.50 kor.

Dr. LEO EGGER & J. EGGER, Budapeszt VI. Révay-ut. 12.

KRZANOWSKI i KLUK

— przedtem K. Frydman —

Pierwszorządny Magazyn i Pracownia Sukien Męskich

Lwów, ul. Kopernika 1. 2.

(vis-a-vis Apteki WP. M. Mikolascha)

polecają na sezon wiosenny wielki wybór najmodniejszych materiałów angielskich z pierwszorządnych fabryk. Wykonujemy rzeczy wykwintnie według ostatniej mody, jak fraki, angiezy, smokingi, ulstry, raglany, palta wiosenne, ubrania marynarkowe, stroje polskie itp., wchodzące w zakres krawiectwa. Pozwalamy sobie jeszcze nadmienić, że na życzenie Szanownych Panów wysyłamy na prowincję całą kolekcję bogato zaopatrzonych próbek, oraz przykrawacza do wzięcia miary.

„ZDROWIE”

Fabryka wód mineralnych i napoi musujących

polecona i pod kontrolą Towarzystwa lekarskiego pozostająca

wyrabia wszelkie wody sztuczne, stołowe i lecznicze oraz napoje musujące najlepszej jakości.

LWÓW, BAJKI BOCZNA.

TELEFON Nr. 544.

FABRYKA PRZETWORÓW LECZNICZYCH Eugeniusza MATULI

w RADOMYŚLU WIELKIM poleca przetwory własne:

Kamphenol Prof. Dra Chlumskyego.

ropniakach, czyrakach, przetokach gruźliczych i t. p. Ceną flaszki Kor. 2.—.

Pilulae medic. Matula.

phosphor. Extr. Colae spis. aa 0.03. Extr. nucis vom 0.005. Pulvis rhei q. s. Pigułki te są obdurowane cukrem. Cena za fiakon o 100 pig. Kor. 4.—. Wydaje się jedynie na przepis lekarski.

Pilulae natr. arsenic. comp. Każda pigułka zawiera: Natr. arsenic. 0.0005 Ferr. protokol. 0.05. Chinin hydr.-Calc. glicerini.

Ferrophosphat (Syr. ferr. mangan hypophosphor. comp.)

w działalności identyczny z Syr. Fellowa, Dra Eggera itp.

Nieoceniony jako tonicum w przypadkach niedokrewności, w cierpieniach narządu nerwowego, krzywicy, neurastenii, itp. Zawiera: żelazo, mangan, wapień, potas, chininę, fosfor, strychninę, kwas i sole hypofosforowe rozpuszczone w syropie. Skład chemiczny podany na każdej flaszce. Ferrophosphat MATULI wydaje się jedynie w aptekach na przepis lekarski. Cena za fiakon Kor. 2.—. Sposób użycia: 2—3 razy dziennie łyżeczkę od kawy w 1/4 szklanki wody. Do nabycia we wszystkich aptekach.

Sapomenthol. (Maść Sapomentholowa).

Zawiera ciała lotne jak: olejki eteryczne, kamforę, amoniak, alkohol, mentol. itp., które przetwarzane na gorąco w maszynach parowych z mydłem, dają jednolitą masę, łatwo dokładnie wetrzeć się dającą. W użyciu przyjemny, o miłej woni. **Działa znakomicie w bólach reumatycznych różnych postaci**, specjalnie w reumatyzmie mięśniowym, lumbago, ischias, nerwobólach itp. W działaniu szybki i często pewny nawet w wypadkach, gdy inne leki skutku nie wywierały. Skuteczność Sapomentholu stwierdzają liczne poświadczenia lekarskie, jakoteż badania, czynione na klinice wiedeńskiej na oddziale III. Sposób użycia: Odpowiednie części ciała naciera się silnie, poczem owija takowe watą lub flanelą. Do nabycia we wszystkich aptekach, po cenie za mały słoik Kor. 1.40, za duży Kor. 5.—. Tylko w oryginalnych słoikach.

Preparata powyższe są do nabycia we wszystkich aptekach. Skład główny w aptece WP. Piotra Mikolascha.

Uprasza się celem otrzymania wyrobu właściwego, przepisując używać zawsze formułki: **oryginal. Matula.** Nazwy, marka ochronna i opakowanie prawnie zastrzeżone. Broszury i próbki dla Panów Lekarzy gratis i franco przesyła Laboratorium i Fabryka przetworów farmaceutycznych **EUGENIUSZA MATULI w Radomyślu Wielkim.**

Światowej sławy
źródła**VICHY**

własność francuskiego państwa.

Administracja: PARYŻ — Boulevard des Capucines 24.

polecane przez powagi lekarskie:

Célestins: w chorobach nerek, cierpieniach dróg moczowych, dnici cukrzycy.**Grande-Grille:** w kolkach wątroby i kamykach żółciowych w zastojach w zakresie organów jamy brzusznej**Hôpital:** we wszystkich niestrawnościach.**Przetwory:** Sole do kąpieli i picia — — — — — pastylki.

Składy we wszystkich handlach wód mineralnych i aptekach.

Prawdziwe tylko wtedy, gdy kapsle i etykiety noszą firmę źródła.

Należy zawsze podawać dokładnie nazwężądanego źródła.

Od kilku lat przez lekarzy z znakomitym skutkiem zalecany

wyciąg szpilkowy do kąpieli
Mgr. I. Bojarskiego

do nabycia we wszystkich aptekach. Główny skład wysyłkowy J. HAY, ek. nadw. dost., Lwów.

Cena za flakon 75 hal.

Najtaniej meble nabyć można

tylko w magazynie

BRACI SIWEK

Lwów, Kopernika 3. — Telefon 430.

Czesław Hincinger**Biuro techniczne dla urządzeń maszynowych i budowlanych. — Maszyny, narzędzia, artykuły techniczne. — Urządzenia sanitarne itp. :: Pralnie mechaniczne itp.**

Lwów, Kraszewskiego 25.

GOTOWĄ BIELIZNĘ

damską, męską, dla dziewcząt, chłopców i dzieci. — Bieliznę pościelową, całe wyprawy ślubne, wyprawy dla niemowląt starannie wykonane — po cenie najniższej — poleca założona w r. 1883 firma

WIKTOR SEDLACZEK

we Lwowie, pl. Kapitulny 1. 3.

Wyrabia też każdą bieliznę dla P. T. Lekarzy, szpitali i sanatoryj na zamówienie podług miary lub wzoru, w terminie oznaczonym. Poleca znane ze swej dobroci i trwałości: Kołdry szyte i pościel wyrobu własnego. Sprzedaje również po cenie bardzo niskiej w sztukach i na miary: Czysto lniane płótna. — Bieliznę stołową, ręczniki, ściierki, chustki do nosa. — Schrolla szyfony, perkaliny, dymy, weby i molinosy Sedlaczka są najtańszym i najtrwalszym materiałem na każdą bieliznę. — Pończochy damskie i dla dzieci. Skarpety męskie i dla dzieci. — Cenniki i próbki posyła na żądanie. — Zamówienia z prowincji wykonywa najrzetelniej, za zaliczką.

5% na dochód funduszu dla wdów i sierot po lekarzach.

GUSTAW SZANCER

aptekarsz w Skolem poleca:

Syrupus kalii sulfoguaiacolic codeinatus

Zawiera w 100 częściach 10 procent kalii sulfoguaiacolic i 0.20% Codeini muriat: Merck.

Zastępuje w zupełności wyroby obcokrajowe, jak: Sirolin, Sorisin i tym podobne.

Każda flaszka Syropu zaopatrzona dziesięcioma markami halerzowemi Towarzystwa Samopomocy Lekarzy w Krakowie.

Dotychczas zużyto na fundusz dla wdów i sierot po lekarzach 254.000 znaczków za kwotę 2.540 koron.

Cena flaszki 2 korony.

5% na dochód funduszu dla wdów i sierot po lekarzach.

Specyjalną metodą odwaniania tranu sporządzony jest

Tran Jodowo-Żelazisty Aromatyczny

z prawnie zarejestrowaną marką ochronną

JECOFERROL

Główny skład w aptece pod Złotą Koroną chemika Dra Franzosa w Tarnopolu, ul. Ruska.

Tran ten, zawierający 0.25% jodku żelaza, przewyższa pod względem nadzwyczajnie przyjemnego smaku i zapachu wszelkie zagraniczne wyroby znacznie droższe. Używa się ze znakomitym skutkiem w skrofulozie, anemii i innych podobnych przypadłościach. Do każdej flaszki dodany jest pakiet znakomitych cukierków miętowych.

Cena oryginalnej flaszki pojemności 500 gr. koron 2.50.

Przepisuje się „Jecoferrol“, Dr. Francos l.g. orig.

Jecoferrol polecony został przez Towarzystwo przemysłowo-lekarskie w Krakowie, ponadto odznaczony na wystawach higienicznych w Paryżu i Wiedniu 1906 i we Lwowie 1907 wielkim złotym medalem, krzyżem honorowym i srebrnymi medalami postępu.

Do nabycia we Lwowie w aptekach: Hay'a, Łazowskiego, Mikolascha, Dra Piepes-Poratyńskiego, Dra Wewiorskiego. W Krakowie w aptece Wiszniewskiego.

Jakie środki żelaziste nadają się do dłuższego stałego użycia?

Tylko takie, które nie naruszają zębów, żołądka nie obciążają, łatwo się przyswajają, są smaczne i przyjemne w użyciu.

Wszystkie te własności posiada

Haematicum Glausch;

zajmuje ono tedy pierwsze miejsce

między środkami żelazistymi

i od lat zapisują je lekarze wszystkich krajów jako najracjonalniejszy i najtańszy środek żelazisty przy braku apetytu, niedokrewności, blednicy, neurastenii i w innych stanach osłabienia jakoteż w okresie zdrowienia po ciężkich chorobach.

Cena: pół flaszki objętości 230 grm. 1.50 kor., całej flaszki objętości 500 grm. 2.60 kor.

Haematicum Glausch można dostać w każdej aptece. Skład główny:

„Adler - Apotheke“ S. E. KLEWEINA w Krems pod Wiedniem

Panom lekarzom dostarcza się darmo i odpłatnie ilości próbne.

SPERMINUM-POEHL**Essentia Spermini Poehl**

30 kropli 3 razy na dzień na 1/2 godz. przed jedzeniem w wodzie alkalicznej albo w mleku.

Sperminum-Poehl pro injectione.**Sperminum-Poehl sicc. pro clysm.**

przeciw neurastenii, marasmus sen, histeryi, chorobom serca, miażdżycy tętnic, przymiotowi, gruźlicy, durowi, cierpieniom rdzenia pacierzowego, niedokrewności, blednicy, porażeniom, chron. reumatyzmowi, krzywicy, podagrze, blednicy itd. itd., przy znużeniach pracą i u uzdrowieńców.

CEREBRIN-POEHL (Synergo Cerebrin)

przeciw epilepsji, alkoholizmowi, chorobom nerwów.

MAMMIN-POEHL (Synergo-Mammin)

przeciw włókniakom macicy, krwotokom miesięcznym i krwotokom macicy, zapaleniu błony śluzowej macicy, zapaleniu jajników itd.

BIOVAR-POEHL (Synergo-Biovar)

przy objawach braku funkcji z powodu klimakterium, po wycięciu jajników, przy histeryi, blednicy.

RENIIN-POEHL (Synergo-Reniin)

przeciw miąższowemu zapaleniu nerek, niedomodze nerek, mocznicy.

THYREOIDIN-POEHL (Synergo-Thyreoidin)

przeciw otyłości, myxoedema, chorobom nerwów, chorobom skórnym itd.

ADRENAL-POEHL działający składnik nadnercza, ściągający naczyń, przeciw zapaleniom błon śluzowych, krwotokom itd. Rurki 0,002. 10,0 i 30,0 roztworu 1:1000.

Do nabycia we wszystkich większych aptekach.

Literatury gratis i franco dostarcza:

ORGANOTERAPEUTYCZNY INSTYTUT**PROF. DR. V. POEHL i SYNOWIE**

ST. PETERSBURG, ROSYA

Generalni zastępcy dla AUSTRO-WĘGIER

G. i R. FRITZ — PEZOLDT i SÜSS WIEDEN I.

Ostrzega się usilnie przed naśladownictwem i zafałszowaniem.

1. Tabletki do wewnętrznego użycia

2. Ampułki do iniekcji.

Na ewentualne żądanie wysyłamy gratis nasze **ORGANOTERAPEUTYCZNE KOMPENDIUM**, w którym podano literaturę, wskazania, sposób użycia i cenę wszystkich preparatów.

Phosphatine Falieres

od wielu dziesiątek lat uznana za **najlepszy środek odżywczy**, posiada dobry smak, jest łatwo strawną i z powodu znacznej siły odżywczej, jakoteż zawartości chemicznie czystego i łatwo strawnego fosforanu wapna zasługuje jako środek zapobiegawczy przeciw krzywicy jakoteż wogóle podczas odzwyczajania dzieci od piersi na najgorętsze zalecenie Panom Lekarzom. —

W klinikach i w przeważnej części szpitali dla dzieci wykonano próby tego środka ze znakomitą wynikiem.

Otrzymać go można prawie we wszystkich aptekach.

Fabrykanci: CHASSAING & CIE, Paris, 6 Avenue Victoria.

Cena pudełka, wystarczającego na 4 tygodnie, 3.80 kor.